

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului **ASTRA Data Mining. Muzeul Digital al Romanului Românesc din Secolul al XIX-lea**, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național (AFCN).

Sugestie de citare a arhivei:
Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Daiana Gârdan, Emanuel Modoc, David Morariu, Teodora Susarenco, Radu Vancu, Dragoș Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: secolul al XIX-lea*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2019.
http://revistatransilvania.ro/mdrr

This novel was digitized for the project **ASTRA Data Mining. Muzeul Digital al Romanului Românesc din Secolul al XIX-lea**, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration (AFCN).

Citation suggestion:
Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Daiana Gârdan, Emanuel Modoc, David Morariu, Teodora Susarenco, Radu Vancu, Dragoș Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: The 19th Century*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2019.
http://revistatransilvania.ro/mdrr

MUZEUL ASTRA
COMPLEXUL NAȚIONAL MUZEAL ASTRA

CONSILIUL JUDEȚEAN SIBIU

PROIECT CO-FINANȚAT DE:
Administrația Fondului Cultural Național

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

AL. MACEDONSKI

OPERE
V
PROZĂ

Studiu introductiv, ediție îngrijită, note și variante, cronologie și bibliografie de

ADRIAN MARINO

BCU Cluj-Napoca
4060 008 5816

SCRIITORI ROMÂNI

EDITURA PENTRU LITERATURĂ
București, 1969

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

THALASSA
MAREA EPOPEE

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

NOAPTEA DE ARGINT

Fluture cu aripi albe, luntrea cu pînzele întinse aluneca între cerul albastru și culoarea adîncă a mării, și se apropia de coastele stîncoase lustruite de talazuri.

Insula, pisc de munte vărsat deasupra valurilor de iadul flăcărilor lăuntrice ale prefacerilor pămîntești, singera sub izbucnirile solare ale apusului. Suprafața șeasă a ei largă cît o bătătură de curte și înecată de ierburi uriașe printre care se tira o mulțime de șerpi de apă, se uita de sus — clipitoare de strălucire — peste nemărginirea pustie a valurilor.

Farul din mijloc, alb între clădiri mărunte, cazărmi de odinioară ale garnizoanei musulmane, răsfrîngea în lumina ochiului său de ciclop discul de aur fulgerător ce se prăvălea în mare.

Dar luntrea dănțuitoare pe valuri scurte mergea cînd încoa, cînd încolo, făcea — după cum zic marinarii — „volte în vînt".

O dibace mînuire a pînzelor o repezi pe creștetul unui val și o alătură teafără de stîncă.

Nălucă se ivi atunci, de-a lungul potecei urcătoare, sprintenul băiețandru care sărise din luntre, și bronzul unui păr creț, dar scurt, marmora penthelică a unui gît apolonian scăpărară în soare, răspîndind împrejur un farmec levantin de senzualism tulburător, pe cînd marea urma să se macine între stîncile ascuțite.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Acest copilandru — slujbaș nou al Comisiunei europene pentru îngrijirea farului — ajuns în culmea insulei, se opri...

Era al lui Ostrovul-Șerpilor!

Și el își umflă plămînii cu aerul viu al mării, luă din ochi împrejurimea în stăpînire, jucă iarba sub picioare.

Dar miresmele leșinătoare ale ierbei strivite se ridicară și-l înfășurară cu blîndețea dulceagă a cloroformului. O moliciune îl șovăia. Pămîntul se clătina sub picioarele lui ca sub ale unui om beat, și, fără să vrea, așternu pe ierburile moi plasticitatea corpului său de spartan.

Dogoreala stîncei ce înmagazinase o parte a căldurei amiazului începu însă să-l apese cu o abstragere de timp și loc. Cu cîte cinci simțurile istovite, cugetările i se nimiceau, și el se cufundă în nespus de înalta mulțumire a neființei.

Cu toate aceste, undele de mișcări nevăzute ale florilor și ale plantelor ce întocmesc mirosul se amestecau cu ale izmei sălbatice — unde redătătoare de viață — iar animalul omenesc, a cărui funcțiune încetase o clipă, reluă conștiința eului.

Amurgul lărgea suflarea zărei. Aprigă și sărată, ea îi umplea pieptul. Mișcări lenevoase îi încordau mușchii, ce, precumpănitori, i se redeșteptau înainte chiar ca omul sufletesc să fi reintrat în normele lui. Dar acest fenomen da naștere altuia, reînvia simțirea pipăitului, și pierderea cunoștinței, în care el fusese azvîrlit din pricina unei prea mari cheltuieli de fluid nervos, se desființa. Pielea de pe brațele și gîtul lui tresărea sub răcoarea serei, porii i se broboneau, vocea mării îi reintra în auz.

Deschise ochii.

Cerul, stins de lumina zilei, plutea stelar în maiestatea nepriceputei lui veșnicii.

Înnegurat, luciul apei se mișca săpat de valuri dese.

Sufletul puternic al nopței le ridica răzvrătite.

Farul, schinteiător prin grija vechiului paznic, le trăsnea însă, cu razele lui, din înălțime. Și din două părți deodată, zona roșie a luminei sinistre le sîngera.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Redat realităţei, tînărul sta înmărmurit în faţa priveliştii. Simţirea solemnă a pustietăţei i se aşeza în suflet.

Crescut în voia întîmplărei, poezia asiatică a plinului Orient, în unele clipe, îl covîrşea. Poet al timpilor dintîi, el — de copil — cîntase soarele, luna şi stelele. Mai tîrziu, cînd preotul cucernic — singurul chip ce fusese mai stăruitor în mintea lui din prăpastia trecutului, şi ce se desprindea în trăsuri încă puternice de pe întunecoasa urzeală a copilăriei lui — cînd acest preot îl învăţa scrierea şi citirea, bucuria lui nu era în jocuri. Rătăcitor pe stradelé Smirnei — oraş în care se deşteptase la viaţă — priveliştea ce-l ademenea era a valurilor.

Şi acolo, în faţa lor, cu pulpele şi pieptul gol, se lungea pe nisipul cald. Camarazii lui de soartă, flori ca şi dînsul răpite de vîntul întîmplărei din tulpini necunoscute, dacă voiau să-l afle, ştiau unde să alerge. Dar ei, mai des, se arătau zadarnic. Petrecerile nu-l tîrau în vîrtejurile lor decît dacă obosea să deslueascâ, în foi smulse ghearelor şcolăreşti, trunchiări din *Iliada*, sau siracuziacele dragosti ale bâcilor lui Teocrit. Uneori, ce-l fermeca erau istoricele povestiri. A lui Xenofon, mai cu seamă, cu strigătul ei de „Thalassa! Thalassa!“ — strigăt ce izbucnise la vederea mării din cele zece mii de piepturi ale ilustrei rămăşiţi de oaste — cînta — în mintea copilă — ca o harpă. El se credea acolo printre acei vestiţi luptători şi, uitîndu-se la mare, ca şi ei striga: „Thalassa! Thalassa!“

Ochii i se muiau atunci de lacrămi, şi sub zdrenţele pe care soarele i le sufla cu aur el simţea că-i creşte o inimă atică. Un grai sfînt, al cărui rost nu-l pricepea, i se urca pe buze. Cu toate aceste, el nu izbutea să întrupeze, cu cuprinsul lui, nepieritoarele flori ale meşteşugirei cuvîntului. Dintre ai săi, mai mulţi, deteră peste el, pe ţărmul de argint, cu braţul întins asupra albăstrimei înaltelor ape. Privirile lui, cu toate că nu-şi pierdeau puterea, nu mai aveau decît vederi lăuntrice. Şi pe cînd, aprinsă de soare, unda leneşă i se prelingea pe eleganţa sculpturală a gleznelor, mişcări

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

tainice îi furau sufletul, învîrtejindu-i-l într-o zare plină cu clipirile unei lumi nehotărîte.

Trăia extazuri înalte într-o adîncime fără fund de vieți mai trăite. De cum însă cerca să limpezească amețitorul amestec, valuri de întuneric îi înăbușeau mintea, și dintr-odată — fără ca cel puțin să știe cum s-a înapoiat de pe ceea lume — se pomenea pe țărm, cu soarele în el și deasupra lui.

Iar vorbele ce-i pîlpîiau pe buze, de cîte ori se dezrobea de acele ciudate stări sufletești, cuvintele ce-i veneau în minte erau tot cele silabisite în vechiul povestitor, și pe care, ca fiind prin înțelesul lor ale mării, copilul i le retrimetea ei.

Auzit de prea multe ori, acest strigăt — cel de „Thalassa" — ajunse, în scurt timp, o copilărească glumă pentru tovarășii lui de alergături și de jocuri. Cu încetul chiar nici nu i se mai zise altfel, și cînd marea îl luă țărmurilor orașului său de naștere, porecla ce i se detese stării, pe corabia pe care se urcase spre a se duce după norocul lui, și, tot legănîndu-se cu el împreună între Asia și Europa, ea se făcu, într-o zi, un nume ce se desfășură maiestos ca valul, și ce fu al său.

Faptul că sînul nestatornic îi legănă trecerea de la copilărie către tinerețe fu pentru Thalassa o împrejurare norocoasă. Tot ce fusese costeliv în el, sub biciuirea vînturilor, a urcărilor în vîrful catargelor și a oboselilor felurite, fu înlăturat. Nervii își astîmpărară zvîrcolirile. Pe străvezimea pielei se revărsară răsfrîngeri de lumini călduroase, cum sunt ale bronzului; mușchii i se împietriră ca ai discobolului. Cînd, la șaptesprezece ani, corabia pe care servea îl depuse la gurile Dunării pentru o greșeală disciplinară, farmecul pe care întreaga lui ființă îl împrăștia îl strecură, mulțumită simpatiei unei doamne cu trecere — între slujbașii mai neînsemnați ai Comisiunei.

Și un an deplin, ochii lui tulburători, peste care clipeau umbrele mișcătoare ale genelor; pieptul lui larg; brîul înalt cu care își încingea mijlocul și ce se urca pînă la jumătatea coastelor; tot ce era aținător în organismul lui cutremurat de o viață puternică; fruntea lui arsă de flacăra părului; tot ce este frumu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

sețe și putere, fără a se putea amănunți anume ce, se uni să fie arzătoare și nedomolită ispită pentru simțirile femeiești ale orașului și să siluiască, noaptea, pînă și fecioreînicele visuri ale fiicelor de oameni avuți.

Cu toate acestea, în Sulina, ca și în Constantinopol, ca și oriunde aiurea, el rămînea același frumos neștiutor de femei. Sfieli pe care nimeni nu le bănuia îl despărțeau de plăcerile vîrstei, îi puneau pe inimă o gheață. Căuta, cu tîmplele zvîcnitoare, să-și asemuiască firea cu a celor de potriva lui. Îndrăznea, uneori, pentru a se amăgi singur, să se ia la întrecere cu dînșii în vorbe grosolane, iar cînd aceștia se rătăceau prin templuri ciudate, nu se da înapoi să-i urmeze. Dar pe loc ce se afla în mijlocul recilor nerușinări trupești, firea lui îl apăra de ticăloșia căderei, și ieșea de acolo tot cum intrase. Necunoașterea lui de femeie îl întorcea însă către mulțumirile citirei. Și, în orele de răgaz pe care i le da slujba, clasicii, vechii lui prieteni pe care acum îi deslușea cu înlesnire, îl înconjurau tihniți și zîmbitori.

Noaptea, sunetele unui grai, venit ca din fundul cerurilor, îi cînta în suflet. Învălmășite la început și nespunîndu-i nimic, ele se prindeau la urmă în cuvinte cu înțelesuri șoväitoare, și copilul și le spunea sieși, întovărășindu-le cu gesturi mari. Armonizări de rime, ritmuri legănătoare sau vijelioase — uneori împăciuitoare și alteori flacără — se încrucișau între pereții odăiei.

Fiori îi zguduiau inima. Ochii lui schinteiau, fruntea îi rîura de lumină, și aripi — aripi nevăzute dar largi, — îi creșteau la umeri, la brațe, la picioare... — Poet, era poet...

Împrejurarea că izbuti să fie numit paznic al farului fu pentru el o nespusă bucurie.

Dar nerăbdarea de a se vedea în insulă nu-i îngădui să aștepte vaporul Comisiunei poruncit să libere farul de vechiul paznic și să ducă celui nou îndestularea pe alte trei luni, ci îl îndemna să încredințeze unei luntri de împrumut dorința ce-l împingea să ajungă cît mai iute în odihnitoarea pace a singurătății.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Luna, ce izbucnea, în vremea aceasta, deasupra orizontului, roşie şi monstruoasă ca o rînjitoare figură de aramă, hotărî pe Thalassa să se apropie de clădirile farului.

O îngăimeală de lumină, trădată de geamurile unei ferestre, îl călăuzi către locaşul pazniculuí.

Bătrînul mahomedan îşi pregătea dinaintea vetrei cina: septuagenarul cu barbă de argint îmblondită se apleca deasupra unui ceaun bătut de flacări repezi, din care buşteau aburii gustoşi ai mămăligei. Dintr-o tingire ce fierbea alături se răspîndea mirosul de raci al pagurilor, încărcînd aerul cu săruri înţepătoare. La strecurarea lui Thalassa înăuntru, liniştea sfîşiată de scîrţîirea uşei răsună în auzul bătrînului cu vocea tumultuoasă a unui eveniment.

Se ştia, şi fusese singurul locuitor al insulei, din ziua în care brutalitatea tîmpită a tunurilor hotărîse în cîmpiile balcanice soarta împărăteştei bătrîneţi a strălucitoarei de odinioară Turcii.

Cu toate aceste, capul şi-l întoarse fără grabă. De cum însă noul-sosit îşi lămuri venirea, bucuria se revărsă ca un val de soare peste întunerecul stinşilor ochi ai bătrînului. Căci ce vedea şi auzea nu erau amăgiri, ci însuşi adevărul. Şi tînărul, frumos ca un voievod al cerurilor, îi aducea, fără doar şi poate, libertatea pe care o ceruse şi aşteptase atît.

Braţele lui de patriarh se ridicară larg deschise, şi, într-un moment, în mica odaie nu mai fu mahomedan, nu mai fu creştin, nu se mai aflară nici chiar doi care se vedeau pentru întîia dată... Erau aproape un tată şi un fiu, suflete care, regăsindu-se pe neaşteptate, îneacă, într-un belşug vesel de vorbe, anii pătimiţi, durerile trăite.

Dar masa, între paturile aşternute cu rogojini, gemea de bucate. Bătrînul punea pe rînd toată avuţia rămăşiţei sale de merinde sub lumina blajină a lampei.

Ventuzele ce înfloreau o parte de caracatiţă fiartă în vin şi zăcută în untdelemn aprinseră pofta. Groaznicul Octopus, cu carne îngrăşată de sînge zvîcnitor, pieri într-o clipă, lăsînd în urmă-i farfuria netedă şi o mulţumire onctuoasă de foame potolită.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Mămăliga și pagurii — acești mici raci ce sunt atît prețuiți în Occident — împreună cu bucăți de nisetru argintiu marinate sub frunze de dafin și boabe piper, năpustiră curgerea soarelui lichid întemnițat damigeana împăiejenată pe care bunul paznic o stăinuise încă de la începutul cinei.

Și cînd nu mai fu nici de băut nici de mîncat, cînd bile nu mai legară decît sunete încurcate, lampa, lată, rostogoli odaia într-un întunerec schinteietor. Somnul însă nu pecetluia cu odihnă pleoapele; scîrîile paturilor trosneau și se văietau în mijlocul stîmpărului de mișcări. Bătrînul o lua înaintea mei. Un vis de diamant se cobora peste el; își revedea orașul de naștere, așa cum îl lăsase. Cerul lui de albastru puternic, prin care ar fi fost cernit praf de și spărturi de rubine înflăcărate, i se reîntregea în nte găurit de minarete albe și răzbătut de frunzișul oape negru al chiparoșilor. Marea de peruzea a milor, dealurile din fund, patimele ce-l frămîntaseră vîrsta tînără, bucuriile ce-i însoriseră sufletul recîșau grai. În lung și în larg, el se plimba din nou n acest oraș, din ale cărui uliți nici una nu-i era ăină, și unde chipurile ce întîlnea îi erau aproape te cunoscute.

Copilăria lui, casa părintească, prietenii ce avusese, a lui — frumoasa Fatma — se ridicau de toate țile, îi tulburau simțirea și mintea.

Pe această Fatma, mai cu seamă, o revedea tot cum ăsase, în vechiul pridvor de scînduri al caselor, și că auzea vorbele pe care i le spusese cînd își luase nas bun de la ea. Dar iată că, acum, valul vieței adus înapoi, și iată că ea i se aruncă de gît și că i el, nici ea n-au îmbătrînit.

Înconjurată de copii, dînsa, de cu zorile, l-a așteptat poarta casei, stînd pe o laviță de lemn; și cînd, în șit, l-a văzut că sosește, și cînd au dat cu ochii de nepoții lui care — drăgălașii! — l-au recunoscut de meni, dînșii, care mai de care, i s-au agățat de aneu, i s-au urcat în brațe, în circă, l-au apucat de ... Și, „Ce ne aduci, unchiule, ce?“ au fost întîiele vorbe. Cît despre el, care firește că le aducea la toți

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cîte ceva, el şi-a deschis chimirul şi a scos mai întîi — dintre cele două sute de lire, aur agonisit cu munca unei vieţi — înstelaţii cercei şi peruzelatele ace de cap pe care le-a cumpărat pentru Fatma, tocmai din Stambul. A dat apoi fiecărui cîte cinci rubiele, iar micului Mehmet i-a dat, pe deasupra, şi zece nasturi de mărgean roşu ca sîngele pe care Fatma va trebui să-i coase pe cepchienul lui de catifea havaie, în ciuda vecinătăţei pizmătăreţe.

Şi, învîrtindu-se pe pat, bătrînul îşi pipăia mijlocul, încerca cu amîndouă mîinile trăinicia curelei, jura să îndeplinească cele visate.

Dar anii trecuţi — patruzeci la număr — îl deşteptau asupra adevărului... Fatma, vai! dacă mai trăia, trebuia să fie acum o biată bătrînă ce abia se tîra, rezemată pe un toiag, între scară şi poartă, iar copiii ce puteau să fie şi ei decît nişte goşgogea bărboşi, la rîndul lor cu copii?

Neastîmpărul lui făcea atunci să geamă scîndurile şi să-l apuce nespusul dor al încetatei tinereţi.

Thalassa, — care de asemeni nu dormea, — era cu totul furat de neliniște. Cu auzul zbuciumat de urletul mării, cu simţurile răzvrătite de oboseală, în sînge cu vijelia de flacări a vinului băut, el nici nu căuta să doarmă.

Cîteodată, din încordarea nervoasă, scăpărau ca nişte fulgere de lumină ciudată ce şerpuiau întunerecul. Dar reacţiunea ce se ivea nu întîrzia să reazvîrle totul în întunerec. Unul după altul, groase straturi de neguri i se grămădeau în ochi, îl apăsau — valuri înăbuşitoare. Plămînii nu i se mişcau decît cu greutate. Aerul, nemaifiind dilatat de lumina soarelui, se strîngea, era plumb, iar din întunerecul ce stăpînea odaia nu se mai desprindea decît o desăvîrşită tăcere de idei: cea care era şi în Thalassa. Căci singură lumina este în adevăr graiul viu cu al cărui ajutor Dumnezeu vorbeşte oamenilor, făcîndu-i, la rîndul lor, să-şi vorbească între dînşii. Dar negura nu stăruia prea mult. Întunerecul nu se clintea, însă ochii tînărului păreau că-l zdruncină, şi, punîndu-l în mişcare, îl asemănau prin aceasta cu o apă ce se dezgheaţă şi dă drumul unei înghesuite

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

curgeri de sloi. De fapt, așa i se și duceau pe sub ochi nemeții cei negri, nemeți ce, pînă atunci, nu se urniseră din loc, iar mișcarea lor se întovărășea cu un fel de fluidizare ce nu era încă lumină, dar ce nu mai era întunerec.

O dată cu încordarea ochilor, se hotărau însăși niște văpăi verzui și roșii ce se trăgănau dintr-o parte a odăiei în alta. Pete viorii și galbene se strecurau printre ele, și s-ar fi crezut că, pe întregul fund al întunereculuí, se plimbă o nevăzută pensulă de meșter care s-ar îndeletnici să scoată din adîncurile nimicului lumea pe care o poartă în suflet...

Cu totul în apropiere de el, alți ochi, dar și aceștia tot ai lui poate, zăceau înmormîntați sub beznă, și, uitîndu-se la el, îl înălțau mai presus de lipsa lui de carte și-l duceau în împărăția Prea-Tăriei, unde fiece stea este un ochi al lui Dumnezu, și unde Dumnezeu își cucerește neîncetat nemărginirea, ca și cum El s-ar zămisli pe el în vecii vecilor și de la o clipă la alta.

Bătrînul, ale cărui simțuri erau mai tocite de vîrstă, se liniștise. El dormea. Înainte de a se preda somnului, un gînd de neîncredere îi încleștase însă mîna pe chimir. Dar somnul, urmîndu-i-se liniștit, răsuflarea i se îndeplinea întovărășită de ritmul răsunător al unei odihne fericite.

Împrejurul insulei, marea spărgea văzduhul cu răcnete.

Pe hăulirile valurilor, vîntul își altoia orchestrările de șuierări și de vaiete. S-ar fi crezut că ce s-aude sunt strigătele și țipetele tuturor vocilor omenești ale căror izbucniri plîng cu deznădejdile lumești de pe urmă pe soarta planetei nimicite.

Nemaiputînd să-și stăpînească neastîmpărul, Thalassa se sculă și dete de perete obloanele.

Luna, ce împărățea în culmea cerului, curse deodată în odaie o sfeală de argint. Schimbarea priveliștei fu de necrezut: poleită de seninătatea spectrală, albeața pereților se însufleți. Spaimele întunereculuí se năpustiră către colțuri, pitindu-se pe sub paturi cu o învălmășeală de oaste în dezastrul înfrîngerei. Scîndurile,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

masa, rogojinele apărură ninse. Umbrele înaltelor ierburi, pe care vîntul le culca și le ridica, strecurară înăuntru mișcarea lor, ce alerga pe pereți ușoară și grațioasă.

Thalassa, la fereastră, își lipea fruntea de geamurile reci. Privirile lui, cucerite de vraja nopței, rătăceau peste insulă. Iarba, sfîrcuită de zăpadă selenară, se ducea pînă în marginile stîncei ca o largă revărsare de apă.

Vegetațiunile mai puternice, așternîndu-se galopului șuierător al vîntului, scoteau adevărate strigăte.

Și peste toată acea întindere mișcătoare, risipirea dintr-un cer înalt și clar a unei strălucири metalice ca de aluminiu răzlețea o feerie albă cu răsfrîngeri de un albastru vag.

Dincolo de insulă, marea își încăiera valurile de argint.

Cîteva, ce ajungeau în poalele stîncilor, se prăfuiau, ca o zăpadă viscolită, sfărmîndu-se pe dinții de argint ce înconjurau fermecatul pisc al străvechei Lewki.

Cele mai depărtate se goneau unele pe altele, fugeau și se soseau, herghelii de cai albi, cu coamele în vînt. Altele, cele care începeau de-a dreptul în bătaia lunei, se albăstreau pe locuri și îngălbeneau pe altele, adîncindu-se ca niște vîlcele pe care ar fi crescut toate florile cîmpului. Erau și valuri ce se mișcau sub jocuri de schinteiări sticloase, giuvaiere lăcrămate de lună pe suprafața apelor. Spre depărtări, altele, străvăzătoare ca cerul, fugeau cu creștetul înflorit de ghiocei. Mărgăritare și topaze, safire și smaralde se deșirau de pe toate, iar mari crini albi înfloreau și pe o coastă a lor, și pe cealaltă.

O adiere dulce de primăvară tînără domnea peste tot. O fericire patriarhală, venită cu suflarea largului, se cobora peste insulă, cerul își împrumuta dulceața albăstrimei florilor de viorele și de liliac. Prăpastia verzuie, în care Neptun și Amfitrita și-au clădit palatele de smarald, împingea deasupra valurilor o ușoară văpaie roșie. Vîntul, trecînd printre stînci, le smulgea sunete ca de fluiere ciobănești, ce-și prelungeau sub noapte duioșiile. Dar suflarea mării se asprea... Ea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

azvîrlea val peste val și zguduia ostrovul din temelii.

Cîntecele ce pînă atunci fuseseră mîngăioase, se schimbau în țipete deznădăjduite. Voci adînci de bas urcau tunătoare. Violoncele, cu puternice întovărășiri de orgă, sfîșiau și înfiorau aerul. Namile de talazuri izbeau stînca, și bubuirile pe care le scoteau dintr-însa păreau ca o uriașă bombardare de cetate.

Întipărirea argintie a nopții se păstra însă neatinsă. Numai valurile cavalcadau sălbatice către scopul lor necunoscut.

Desprins de fereastră, Thalassa se redete patului. Lumina lunei făcuse în el liniștea unui amurg de aprilie.

Pentru întîia oară, poate, simțirea de a se ști orfan destindea asupră-i aripele unei mîhniri tihnite. Chipul blajin al unei mame nu-i luminase niciodată viața. Grija drăgăstoasă, cîntecele de leagăn, dojenele blînde nu-i fuseseră cunoscute. În zadar își îndrepta, în această privință, cugetările, către trecut. În zilele moarte el nu afla decît întunerec fără grai, și, afară de mîngîierea soarelui, altă bunătate duioasă nu întîlnise.

Soarele, el singur, fusese cel care-l crescuse și iubise, care îi fusese sănătatea și viața.

Iar fiindcă nu putea să închidă ochii, sufletul, pe care înălțimea tuturor cerurilor îl întemnițase într-însul, își izbea închisoarea cu aripi puternice.

Nălucite de albeața lunei, privirile i se rătăceau după umbrele înaltelor ierburi ce se mișcau pe candoarea de var a pereților. În lumina ce troienea geamurile ghicea că o muză nevăzută răsfoiește în odaie flori de lalele, de crini și de trandafiri, și că făptura lui însuși se schimbase într-o mare și învoaltă floare de lumină albă.

Îmbinările și potrivirile sunetelor ce sunt numite de cărturari „rime“ i se împerecheau în minte ca niște fluturi de argint pe ale căror aripi ar schinteia toată prisma curcubeului, și, întrupîndu-se în cuvînt al lui Dumnezeu, îl făceau unul din aleșii lui.

Grai desprins fără vreo anumită rînduială, cîntecul ce-i izvora din suflet îl ducea aci în largul nemărginirei, și aci, printre vijelioasele turburări ale patimilor omenești. Urca, printre stele, dincolo de toate văzdu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

hurile, şi trecînd prăpăstii de întunerec, da de lumile neînchipuite, şi ori încotro îşi repezea zborul nu întîlnea decît tot pe Dumnezeu, şi tot lumină şi viaţă, iar moarte nicăieri...

Dar oricît de mult l-ar fi adîncit în ele strălucitele înălţimi, corpul îl reînapoia firei omeneşti, tulburărilor nervilor, şi cîntecul i se recobora pe pămînt şi se încolăcea împrejurul mijlocului unei închipuite zîne ai cărei sîni făcuţi din albe flori de piersici erau muşcaţi şi supţi de dactilele zdruncinatului verb...

Dar tocmai în clipa cînd poema îi lua văzul şi răsuflarea, ascuţitele junghiuri ale zadarnicelor lui silinţi să treacă dincolo de pragul copilăriei îi descordau muşchii, îi redau lunei spectrale şi reci, şi marea, ce i se întorcea în auz cu răsunetul ei de uriaşă şi neodihnită orgă, îl preda încet somnului, împăienjena împrejuru-i lucrurile şi desfiinţa cerurile şi valurile.

Iar noaptea de argint îşi urma cursul peste tulburarea apei...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ZILE DE AUR

Sihăstria insulei, stăpînitoare de la plecarea bătrînului, monotoniza orele. De cum însera, farul își deschidea punctual ochiul peste mare. Dar zorile scurtau noaptea. La trei, era aproape ziuă. Iar o dată cu mijlocul lui iulie soarele își împrăștia mitralia peste stîncă. Văzută de pe năvi, ea părea un stei de topaz încoronat cu o orbitoare grămădire de castel prismatic, pe care rîurau lumini și colori. Scăldat de ele, feldspatul descojit pîlpîia ca diamantul. Ici-colo fluturau schinteieri de chrisocal. Abia jos de tot, alcătuirea geologică a stîncei lărgea peste un petec de mare o ușoară penumbră blondă. În acel loc, azurul apei era împestrițat de fundul de nesip roșcat și auriu din care scăpărau licăriri ca ale aventurinei. Suprafața ei, adesea mișcătoare — cristal în care s-ar fi turnat bronz topit — înfățișa, în acele momente ale anotimpului, luciul neted al oglindei. La adăpostul unui semicerc granitic vîntul n-o bătea în adevăr decît în anumite epoci.

Încă din întîiele zile de locuire a lui în insulă, Thalassa se simțise robit de acea parte de țărm. Fiu al soarelui, el se afla, în aurul fluidic al verei tropicale, în propriul său element. La namiazi, ierburile și stînca vîlvorau, iar jarul, ce ruginea zilnic ierburile, îl copleșea.

Și în adevăr, bolta cerului înecată de aur era străvezie ca pereții unei răsturnate cupe de zircon galben.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Umbră, împrejurul farului și pînă sub stînci, nu mai era.

Plămînii răsuflau foc.

Citeodată, sub aurul zilei el însuși aur, cerea mărei să-l învioreze. Pe pieptul dezgolit — de o parte și de alta a sternului — pe umerii puternic claviculați, pe curbele elegante ale conturelor, pe întregul corp de zeu, curgea toată lumina zilei. Flacări de crom portocaliu, vioiciuni de galben indian se aprindeau — după cum se mișca — și se jucau pe mușchii amintitori ai unei lumi ce nu mai este, alunecau pe rotunjimea pîntecului, sărutau bărbăția îndoielnică a șoldurilor. Mișcările lui, înfășurate de frumusețe și lumină, păreau-că stropesc țărmul și marea cu soare.

Și cînd atingea unda cu vîrful picioarelor, ea tresărea sub răscoala mîngîierei, se însufleția toată; făcea degete cu care să-i catifeleze pielea; întindea brațe cu care să-i cuprindă gleznele, să urce pînă la pulpe, pînă la coapse, să-i înconjoare mijlocul, să și-l aștearnă pe sîn, și apoi să-l legene, și apoi să-l sărute, și iar să-l mai legene și să-l mai sărute iar. Marea se întovărășea cu soarele pentru a-i sufla în simțuri o flacără de aur.

Și de cîte ori apa venea în atingere cu el, șiretenia ei femeiască se prelingea de-a lungul corpului pînă-l făcea să i se predea. Gîdelări meșteșugite — ale plantelor sau ale valurilor — îi știrbeau nevinovăția prin încordările la care dau naștere.

Nebun, el se smulgea ispitelor. Dar pe nisipul țărmului se cerneau de sus, ca o pulbere nevăzută, înțepări corpusculare desprinse din viața nemărginirei, și ce, prin porii deschiși spre întîmpinarea întrupărilor, străbăteau, aținătoare, în sufletul și în corpul lui, culcîndu-l, gol, în umbra crisolie a stîncilor. La-urmă, cînd ochii i se închideau pe jumătate, cea mai mică mișcare a lui, sau numai șovăirea unui fir de iarbă ce-i străbătea între cămașă și sîn, reaprindeau vijelia din mijlocul căreia senzualitatea i se asmuțea dîrjă.

Însă felul întocmirei lui trupești nu îngăduia izbînda. După Alexandru cel Mare, Eros singur a rămas, în coprinsul timpilor ce au curs, chirurgul aprig al surprinzătoarelor tăieri de noduri gordiane. Copila cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ochii de safir a viselor lui, chiar ea — întrupată ca prin minune — i se afla zadarnic sub buze. Arsura unei dureri, ca cea care i-ar fi fost pricinuită de un fier roşu, nimicea în Thalassa fiorul plăcerei, şi Priap, cu toate silinţele ce-şi da să rupă gura sacului în care firea îi închisese unealta, nu izbutea decît să învineţească de mînie şi să iasă rănit din luptă.

Căldura din el creştea împreună cu cea de afară, şi amîndouă îl mistuiau de viu. De altă parte, lumile de miresme din ierburi trîmbiţau fără voce pentru auz apropierea izbîndei. Odihnă, Thalassa, nu mai găsea, în afară de cea pe care o trăgea din oboseală. El da ocol insulei, şi urca, şi cobora stîncile, de dimineaţa pînă seara. Pentru a-şi slei puterea, zdruncina din temelii lespezi de piatră ce ameninţau să se prăbuşească în mare.

Ducînd un aşa fel de viaţă, el ajunse fireşte să cunoască în scurtă vreme toate tainele acestui mărgăritar fără pereche pe care marea fusese silită să-l nască din sînul ei, spre satisfacerea unei pofte geologice, dar pe care, mînioasă, îl afundase în urmă de trei sferturi la cîteva mile de gurile Dunării.

Mirarea lui şi totdeodată bucuria îi fură mari în ziua în care zări în pîntecele unei stînci, ce-i fusese pînă atunci necunoscută, un fel de scobitură ce se aseamănă cu gura unei peşteri.

Apropiindu-se de dînsa, înţelese că un stei pe care îl ştia acolo şovăia în noaptea trecută, şi că, surpîndu-se, scosese la lumină acea deschizătură pe care o ţinuse ascunsă de veacuri.

Această deschizătură era înaltă şi largă, şi mariginile îi erau încadrate cu pervazuri durate din marmoră albă cu meşteşug lucrate de mînă de om. Năvala anilor trecuse peste ele lăsîndu-le netede şi lucioase ca în ziua în care dalta iuecîne să le înflorească. Singură albeaţa lor era cam veştedă. Intrarea nu ducea deci într-o peşteră, şi Thalassa pătrunse năuntru fără greutate. Cameră de templu subteran, sau subsol al unui altar dispărut ale cărui maiestoase propilee vor fi stîrnit cîndva aceeaşi admiraţiune ca Parthenonul, locaşul în care Thalassa se află era nalt şi pătrat. Pereţii lui,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

neîncărcați de podoabe, erau, ca și pardoseala, din marmoră gălbuie. Lumina zilei curgea domoală înăuntru și, răsfrîngîndu-se pe poleiul pereților, îi aurea blajin. O pace răcoroasă coprindea pe tînăr. Și cînd ochii i se deprinseră cu jumătatea de întunerec, tihna locului, simplitatea lui gravă îl răpiră zbuciumării trupești — timpului — lui însuși. Privirile pe care și le plimba ocolitoare i se desfătau aci de-a lungul ciubucului ce despărțea pereții de tavan, aci pe gheața bălaie a lespezilor, ce-i răsfrîngea umbra ca o apă liniștită. Dar în fund, un stei de onix de coloarea lunei, uriaș dintr-o singură bucată, îi umplu vederea cu lumina lui moale. Înalt de o jumătate de metru pe o lungime de doi și avînd o suprafață orizontală asemănată, acea minune a timpilor străvechi putuse să fie deopotrivă pecetia pusă pe vreun mormînt sacru, sau masa-jertfelnic a unor credinți ce s-au stins.

Cu mintea învîrtejită în abisurile trecutului, Thalassa stătu mult pironit locului. Dar, pe nesimțite, oboseala îl plecă peste regalitatea rece a onixului, îl culcă pe jumătate pe ea și, fără să-și prindă de veste, din adîncimea de apă a pereților, din gheața pardoselei, din străvezimea tavanului, din atmosferă chiar, o viață alta decît cea de astăzi îl lua în undele ei. Era purtat spre alte locuri și spre alt timp, dar — lucru ciudat — în lumea în care începea nu se simțea străin. Se afla între palate de granit, de marmoră, de porfir, între peristiluri pe coloane mărețe, dinaintea unor porți de bronz și unor tende de purpură. Pe pieți și pe strade curgea un amestec de mulțimi în tunici viu colorate, în paliume albe și roșii. Sclave cu viorele în ochi, cu flori de maci pe buze îi dau colinde, se țineau de el printre veseliile de soare și duioșiile de cîntece toarse de voci de argint — printre exaltările de imnuri ce răsuflau afară din temple și printre norii parfumelor arzînd și fumegînd pe tripede. Iar deasupra și împrejurul lui, un alt cîntec: cel al primăverei și al veseliei soarelui, în depărtări cu neîntrecutele priveliști ale jocurilor olimpice, cu cai culcați la pămînt de goana fugei și tîrînd, prin praful schinteitor al stadiului, care uruiau pe roți de aramă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

În zilele următoare, simțurile tînărului, ceva mai împăciuite, îngăduiră minței plămădiri mai tihnite și mai senine.

Orele de soare el și le petrecea în azilul de marmoră din stîncă, unde, pe onixul tainic așternut de el cu o pîslă ruginie, o vedenie, dar care de astă dată era o muză, maiestoasă și blîndă — pe rînd Polymnie și Melpomenă — își trecea degetele ritmice pe coardele din sufletul lui. Și, ca în mitologie, epoca unui pămîntrai, cu copaci ce urcau pînă la nori — coloane ce păreau înadins ridicate spre a sprijini cerul — cu rîuri ce rostogoleau aur, cu oameni-Apolloni care trăiau eternități, i se destăinuia ca un lung de prăpastie peste care o rază de soare ce se ivește fără veste pune viața unei clipe fermecate...

Anotimpii acelei epoci, vară vecinică, cîntau cu florile lor, a căror frumusețe nu se putea închipui, dragostea pămîntului cu soarele. Poame de purpură și chihlibar zîmbeau printre frunzele crăcilor bronzate, grenade, ascunzînd în ele comori de rubine aromatice, frîngeau trunchiul pe care rodiseră, și, răsturnîndu-l, se crăpau în cădere, și risipeau, printre mătasea ierbei, sîngeriile lor avuții de pietre scumpe. Hrana și-o găseau paserile, animalele și oamenii fără trudă și război. Îmbelșugarea domnea peste tot. Tinerețea însuflețea tot. Bunătatea era în cer și pe pămînt.

Dar această epocă nu ținu. Războiul între uriașii trufași ai văzduhului și între dumnezeire începu. Pămîntul, arhanghel și el, fu rostogolit de pe treptele fericite ale nemărginirei, unde nu erau nici anotimpi, nici noapte, în hăul ursuz în care se învîrtește astăzi, și jumătate din bunurile ce-i fuseseră dăruite îi fură luate. În noul său echilibru, oamenii se înmulțiră, însă pămîntul nu se mai bucură de lumina de odinioară, de vara vecinică ce-l înflorise, ci o nouă rînduială se statornici pentru el. Dreaptă pedeapsă — și încă prea mică! — pe lîngă ziuă se alătură noaptea — pe lîngă lumină, întunerecul — pe lîngă bine, răul — pe lîngă căldură, frigul. Anul se împărți în patru. O parte fu lăsată morței — alta vieței; o parte, zămislirei și naș-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

terei, iar cealaltă, și de pe urmă, gîrbovirei și lîncezelei.

Iarna și primăvara, vara și toamna luară astfel naștere. Aceleași nepotriviri se iviră și în sufletul omenesc. Lîngă orice bucurie răsări o mîhnire, lîngă orice plăcere, o durere.

În această nouă așezare a mersului vieței pămîntești, primejdia, ce, pînă aci, nu prinsese ființă, amenință cînd din dreapta, cînd din stînga. Omenirea, prin alcătuirea ei în familii, se despărți în taberi. Taberile întocmiră triburi. Războiul sună din trîmbiți. Pentru stăpînirea unui cîmp, unei văi, unui deal, sîngele curse.

Tihna marmoreană dimprejurul lui Thalassa nu mai fu în curînd decît o neîncetată clipire de imagini și de sunete. Simfoniile ce i se modulau în suflet se frazară în melopee. Zilnic el înțelegea mai mult că nu era la fel cu ceilalți oameni. Și, de fapt, pustnicia în care trăia se prefăcea pentru el într-un regat populat cu o lume a lui. S-ar fi mirat cînd i s-ar fi spus că e singur. Cugetările îi erau tot atît de nenumărate ca oștile lui Xerxes în trecerea lor peste Helespont. Simțirile, cohorte și legiuni de geniuri aripate, nu așteptau decît poruncile lui ca să-și ia zborul și să înstruneze cîntarea cea înaltă. Cu ajutorul închipuirei, clădea orașe după voință, întindea deasupra lor cerurile ce-i plăceau — ceruri ce nu erau decît soare — înzestra ținuturile cu grădini pe care le șerpuia cu ape limpezi, risipea peste pajiștile lor aripi de fluturi, de libelule, și paseri. Și, mai totdauna, se înconjura cu ce-i era mai scump, și era tot ce voia. Cîteodată se corona rege, și desfășura oștirile lui ca un brîu de flacări și de sînge peste Asia și Europa. Visa Babilonii noi. Învingea și supunea tot.

Dar, cu timpul, simțurile i se reaprinseră. Mîncările cu care se hrănea — roade ale mării, pe care turna untdelemn, sarea și piperul ce le întărîta și mai mult — soarele și aerul viu al stîncei, miresmele labiatelor și gramineelor, tot ce-l ocolea — singurătatea chiar — se întreceau să-l arunce într-o stare de neîncetată înfrigurare.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Polymnia și Melpomena îl părăseau. Tîmplele îi zvîcneau. Inima îi bătea ca toaca de fier din clopotnițe cînd răzmerița urlă pe uliți. Buzele îi erau crăpate de căldură și sîngerau pe albeața de sidef a dinților. Văzul, auzul, gustul, mirosul și pipăitul, îndoindu-și puterea, ieșeau din matca lor. Nervii, ce i se schimbau în coarde de vioară, stau gata să plesnească. Mușchii săi înțepeneau, și cu greu se mai puteau descorda. Ochii i se acopereau cu o ceață roșie. Răcoarea de peșteră a sanctuarului nu-i mai era de folos. Mai mult culcat decît pe picioare, dogoarea din el, ce se întrupa în sînii de alabastru ai obicinuitei vedenii, îi reîntocmea în oglinda marmorelor. Dar cu toate că pe această vedenie el o simțea lîngă dînsul, buzele lui nu prindeau pe-ale ei, ci se lipeau și rătăceau numai pe recea brobonire a onixului.

Electricitatea de afară se îmbina cu cea din el, și din amîndouă izbucnea cîte un fulger ce nu se surpa însă în nimicitorul trăsnet al zvîrcolitoarelor descărcări. Însuși îndrăzneala gestului n-aducea pentru el dorita nimicire a nemărginitei plăceri: Durerea i-o sugruma înainte ca ea să fie.

Evenimentul așteptat își urma cu toate aceste pregătirea în misterul organismului. Și tot ce nu pricepuse odinioară — războiul Troadei pentru o femeie, dragostea pentru Yo și răpirea Europei, nebuniile zeilor și ale oamenilor, crimele lor pentru a-și îndestula patimele — toate aceste nu i se mai păreau acum ciudate, ci legi și porniri firești. Fiziologia funcțiunilor organice ce i se destăinuia îl făcea să simtă dumnezeirea lor, căci numai ele dau omului putința să se vecinicească în parte prin urmașii pe care dînsul îi zidește și însuflețește cu ajutorul femeiei, sau să lase schinteia de viață din ei să se stingă pe veci, nemaidăruind-o altora, ci azvîrlind-o în întunerecul nimicului.

Frumusețea sfîntă a celui mai de căpetenie act omenesc el n-o pricepea, cu toate aceste, mărginită de granițări. Cu privire la acest act, dînsul socotea că numai firea fiecărui are dreptul să hotărască pentru fiecare. Cei vechi, pe care el îi citise la întîmplare, avuseseră

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

un răsunet precumpănitor asupra acestui copil pe a cărui fire modernismul alunecase ca o apă pe un cristal. Dacă ar fi trăit în timpul lui Socrate, ar fi fost un Fedon altoit pe un Alchibiade.

Aurul zilelor, ce se înlocuiau una pe alta, omora ierburile și crăpa pietrile sub voluptatea electricelor zguduiri. Insula era un uriaș pat de nuntă în mijlocul albăstrimei liniștite a mării. Pînă și în locul ce, de veacuri, nu mai fusese tulburat de pasuri omenești, soarele părea că străbate tot mai adînc prin larga deschizătură a intrării.

Către un sfîrșit de noapte, atunci cînd zorile se îngînă cu întunerecul, Thalassa, nemaiștiind unde să-și adoarmă chinul, se gîndi că și-l va domoli în tăcerea de mormînt a neînsuflețitului altar.

Doborît de oboseală, el pătrunse dar năuntru, și, întinzîndu-și mantaua pe vrăjita răcoare a pietrei, se lăsă încet somnului.

Dar cînd Feb se înalță deasupra orizontului, chipul lui se plecă spre el, mîngîindu-i părul, i-l unse cu mierea lui. Visul, ce-l cuprinse în același timp, se năspri. Răsuflarea i se scurtă, mușchii picioarelor i se zgîrciră și i se lungiră fără să vrea, și așa cum se întîmplă celor spre care Afrodita își întinde brațele.

Însă soarele, ce porni să-și oglindească discul în peretele din fund, îmbrățișîndu-i chipul, i-l mărgărită cu boabele unei ușoare sudori trandafirii, iar pe sub pleoapele coborîte, cerul de afară — taină a mișcărilor celulare — îi năvăli în ochi. Și din fundul fundurilor acestui cer, închegată din orbitoarea strălucire a luminei, năluca ce se desprindea răpitoare de frumusețe era a lui Eros el însuși, a dumnezeiescului neosebitor de sexe, și care, cu o năvală de zbor ce nu se poate asemăna, se năpustea din empireu — elin al unui basm — în visul celuilalt elin — ca într-o matcă pe care și-o pregătise din vreme, și ce, prin urmare, era a lui.

Și Thalassa, care zărise pe zeu prăvălindu-se, treaptă cu treaptă, din văzduh, și treaptă cu treaptă, apropiindu-se de el, simți atunci că sufletul și corpul i se duc spre el, că nu mai sunt ale lui, că zeul poate să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

facă cu ele ce va voi, și strigătul ce se încercă să scoată nu prinse glas, îi fu îndată înăbușit de clocotitoarele unde de viață ce, înlăturînd în sfîrșit stăvilarul ce li se împotrivise atîta timp, izbucniră afară, înecîndu-i voința și gîndul, conștiința și eul tot.

Și cu acest chip se dezlegă ce fusese legat și se legă ce fusese liber, iar nemilostiv stăpîn al lui Thalassa fu de atunci încolo Eros.

Însă, cînd ochii tînărului se deschiseră, trandafiriul zeu pierise, și aripele lui șterseseră, din cer și de pe suprafața mării, aurul zilelor ce n-aveau să mai vie...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

EROS

Sub trandafiriul amurg, Thalassa se întorsese în odaia din far. Lungit pe pat, clipa pe care o trăise își urma adîncirea în sufletul lui. Lîncezirea în care ea îl aruncase îi ridicase nu numai cunoștința timpului, dar și a locului. Pe *eul* lui cel vechi, îl căuta și nu-l mai afla. O altă entitate se altoise pe cea care fusese a lui. Era același, și era altul.

Avusese de trecut numai un prag, însă dincolo de el i se deschiseseră în față lumi de senzații a căror ființă nici n-ar fi lămurit-o mai înainte. De fapt, poate că în corpul lui Thalassa nu mai era Thalassa, sau, dacă mai rămăsese ceva din el, acest ceva nu mai trebuia să fie ținut în seamă. Sufletul său fusese aproape scos afară din locuința pe care și-o clădise o dată cu intrarea lui în viața pămîntească, și înlocuit de al lui Eros, care îi luase cu împrumut corpul spre a-și face din el o vremelnică îmbrăcăminte.

Schimbarea trupească pe care zeul o îndeplinise asupră-i nu i se înfățișa decît prin neînsemnătatea unei ușoare răni, însă abisul pe care ea îl săpase într-însul era nemăsurat.

Afară, noaptea destindea peste insulă ca niște grele aripi de corb. Văzute prin pervazurile ferestrei, împrejurimile farului se frămîntau ca năluci negre. Marea era și ea neagră, iar nori furtunoși cerneau văzduhul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

O descordare și o îndurerare a tuturor mușchilor îi depărta însă somnul de ochi. Fără voie, privirile i se duceau printre cutele norilor pe care îi vedea prin geamuri, și de-a lungul cărora, soarele, uitîndu-și dîrele, scăpăra schinteiări ca ale spinelei și almadinului, ca ale piropului și morionului.

Dar somnul, spre ziuă, îl urca spre împărăția lui. Valurile își încetaseră zbuciumările, și zorile se vărsau limpezi. Binefăcătoare, o adiere împrăștia peste tot un fel de fericire, era ca o proslăvire a vieței în ciuda neajunsurilor sau chinurilor pe care le cuprinde în ea. Iar cînd soarele se ridică, văzduhul se umplu cu rostogoliri de nori albi și azurii, ce aci se făceau pasări și corăbii cu aripile și pînzele întinse, aci munți și văi prăpăstioase, sau oști de uriași și șiruri de cai, cu sărituri în două picioare și cu pete de sînge pe nările lor spumate. Dar norii de la răsărit, cît și cei de la apus ajunseseră de se împreunară, și întreaga întindere a cerului nu mai fu, în curînd, decît o trandafirie fulguială de petale de flori de piersici.

Thalassa deschisese ochii în mijlocul acestei frumuseți. Dar din acea zi începu pentru el o viață nouă. Vîrtejul de flacări își urma încolăcirile pe care și le azvîrlea pe după brațele și picioarele lui — cu care îl lega cot la cot. De-ar fi fost ziua sau noaptea, focul cumplit nu înceta să-l mistuiască. Prisosul de tinerețe și de putere se revărsa, ca de la sine, din cupa prea plină.

Eros își iubea alesul, dar totdeodată își răzbuna de împotrivirea ce întîmpinase din partea acestui suflet ce se închisese în el ca într-o cetate. Istovirea pe care i-o pricinui îi puse astfel în auz șuierări ca de crivăț. Amețeli îl lipseau de siguranța mersului. Din timp în timp, îi pierea pînă și văzul, iar voința să facă vreo mișcare mai obositoare îl părăsea.

August și septembrie desfășurară călduri cu totul mari. Deși toamna se apropia, el s-ar fi putut crede în toiul verei. Moliciunea ce-l covîrșea nu mai era de biruit. Abureala dimineților urma să-l țină închis în ea ca într-un mărgăritar trandafiriu. Marea și insula gîlgîiau. Plantele din familia balsaminelor — cine știe de ce vînturi însămînțate pe stîncă — își suspinau

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

parfumele încîlcindu-şi-le unul într-altul. Întărîtate de soare, firele de iarbă îşi pregăteau rodniciile viitoare. Garofiţele de cîmp, romaniţele şi gălbenaşii, în căutarea vreunei urme de umezeală, pe care n-o găseau, îşi înfigeau cu neastîmpăr rădăcinile printre crăpăturile pietrelor şi, scurse de snagă, se ofileau. De la o floare la alta, şi de la un fir de iarbă la celălalt, se petrecea un schimb de împreunări nevăzute, precum este cel de la nesfîrşitul de mare la nesfîrşitul de mic. Căci şi între ce se vede şi între ce nu e văzut a fost şi va fi aceeaşi puternică şi neînţeleasă legătură ce apropie pe floare de floare şi pe om de Dumnezeu. Marea, în vremea aceasta, era sorbită, strat cu strat, de soare ce, ridicînd-o spre el, o schimba în aburi, şi ce, subţiindu-i şi pe aceştia dincolo de marginile cunoştinţelor, le smulgea trăsnetul ce înfăşoară pămîntul cu şerpuiri de foc ale căror iuţeli abia încap în minţile de tot înalte.

Vîntul se juca cu mireasma florilor, îşi încărca aripile cu beţia din ea şi plămădea — ducînd-o uneori mai sus, alteori mai jos, şi supunînd-o cînd frigului şi cînd căldurei — taina unor lumi ce nu numai că nu pot să fie văzute, dar ce nici nu se pot închipui. Iar atît în acele lumi, precum şi în cele care cad sub simţurile noastre nu lucra decît aceeaşi îmbrîncire căreia i s-a dat numele de dragoste, sau de afinitate, şi al cărei scop pare să fie desfiinţarea totului în o obştească asemănare.

Nervii ce se încordează sau se dezcordează numai după întipăririle primite dinafară, şi pe care le duc apoi la creieri, îşi vedeau schimbate însuşirile firesti. Cunoştinţele cu care era pus în legătură pe această cale se depărtau în adevăr neîncetat mai mult de cele care se află la îndemîna celorlalţi oameni. Spre a ieşi din starea în care căzuse i-ar fi trebuit puteri pe care nu le avea. Clipa temută şi dorită se aşezase în el ca un stăpînitor crud.

Cufundaţi în adîncimile de sub frunte, ochii lui, a căror sclerotică se ofilea, îşi sporeau strălucirea, încercuind-o cu cele două şanţuri vinete ce se săpaseră sub ei — jgheaburi prin care i se scurgea tinereţea şi viaţa.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Vederea i se exalta, îndoind pentru el mărimea lucrurilor și vioiciunea colorilor.

Tendoanele picioarelor și brațelor abia mai ascultau de poruncile ce li se dau de nervi. O lîncezeală aproape femeiască îi întîrzia mișcările, trăgănindu-i-le pe un ritm molatic. Frumusețea corpului și chipului nu-i fusese atinsă de istovirea ce-l dobora; ea își pierduse numai din bărbăția și sănătatea ei.

Rătăcind fără scop, și cînd într-o parte a insulei, cînd în alta, el lăsa brațele să-i atîrne în voie și se tîra mai mult decît umbla. Mintea îi era tot într-o vreme lipsă de la orice. N-ar fi știut nici dacă e senin, nici dacă sunt nori, nici dacă e frig, nici dacă e cald. Era dus dincolo de lumea pămîntească.

Dar amintiri din scurtul lui trecut îl redau vieței zisă adevărată. Locuirea lui în Sulina îl recucerea.

Cît de frumos era, sau i se păruse lui, acel oraș. Călare pe unul și pe celălalt țărm al Dunării, sub un cer oriental, și oglindindu-se în micile valuri albastre ale marei curgeri de apă, acest oraș se rezema în dreapta și în stînga pe nesfîrșitele bălți ale Deltei. Frăgezimea trestiei și a papurei îl înfășura cu verdea ei manta, pe cînd, în fața lui, marea alerga, impunătoare, spre zări.

Șirurile de case cu două rînduri își culcau peste strade, sub tînărul soare al lui aprilie, prelungirea umbrelor viorii. Clădite după chipul locuințelor din climele calde, ele aveau terase în loc de coperișuri, și, deasupra lor, înfloreau leandri și rodii. Ferestrele erau, mai toate, apărate de soare prin jaluzele verzi sau galbene, dincolo de care schinteiau prin crăpături ochi de zori sau ochi de soare. Ol dintre atîtea fete ce-i aruncaseră de după ele trandafirii arzătoarele zîmbete, de ce, prin vraja unei minuni, nu se ivea clipa de purpură care să strămute pe vreuna în insulă, pentru ca dînsul să-i cadă în față, trăsnit.

Dar Sulina, ca și toate celelalte orașe cu zîne, se învălmășea departe, rîdea și cînta fără să-l știe, și el rămînea rob al nemilostivei culmi, pisc prea înalt, dar pe al cărui vîrf, legat ca pe un rug, ardea de viu întocmai după cum ardeau creștinii din care Neron își făcea masalele la treptele împărățeștelor lui scări.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Sosirea vaporului Comisiunei, poruncit să aducă trebuincioasele întreținerei pe alte trei luni, era așteptată de el cu înfricoșata nerăbdare cu care osînditul la moarte așteaptă vestea ce are să-i hotărească soarta. Se gîndea să ceară căpitanului — și aceasta nu era prea greu să i se învoiască — înlocuirea pentru o săptămînă cu vreunul din oamenii de pe vas, timp pe care îl va petrece în Sulina. Neapărat că, o dată acolo, nu s-ar fi înapoiat în insulă cu nici un preț, și — cine știe? toate se pot întîmpla — n-ar fi fost cu neputință ca vreuna din îmbătătoarele malteze ale orașului să-și oprească ochii de jeratic asupra-i.

Flori de Orient, cum sunt de obicei femeile acestor locuri, mai toate sunt crini și boboci de trandafir aproape deschiși înainte de vreme, și mai toate sunt gata să soarbă — între treisprezece și patrusprezece ani — flacăra cît de aprigă a celor mai pustietoare patimi. Își aducea aminte că, una, fată din părinți cu dare de mînă, nu fusese oprită nici de vîrstă și nici de împrejurările care o azvîrliseră, prin naștere, pe o treaptă lumească înaltă, spre a se face nevăzută cu chiprioticul găligan de pe un vas de mărfuri ce se adăpostise de furtună în port.

Și de ce nu i s-ar fi întîmplat și lui la fel? Pentru întîia dată s-ar fi văzut oare un asemenea lucru, și nu știa el, pînă și din basmele pe care *Halimaua* i le deșirase în minte, că nu tocmai rar fete de împărați își jertfiseră însăși viețile de dragul unui băiat frumos? Cît despre el, pentru fata care l-ar fi iubit — săracă de-ar fi fost — n-ar fi găsit oare într-însul mijloacele să se ridice deasupra celorlalți oameni și s-o dăruiască cu toate podoabele lumești făcînd-o și cea mai fericită dintre femei? Căci se află oare putere mai mare decît a patimei, și nu se schimbă ea, de cîte ori e arzătoare, în vîjeietoarea coardă de arc de pe care săgeata ce pleacă se duce să lovească drept în țintă? Dar vaporul Comisiunei, ancorînd în sfîrșit în fața insulei, îi tăia orice nădejde. Nici unul dintre slujitorii lui nu primi să ia răspunderea îndeletnicirilor farului pe un timp cît de mic. Căpitanul îi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

făgădui numai că îi va înainta cererea la Sulina şi că i-o va sprijini.

Plecarea vasului îi spori îndîrjirea. Octomvrie, ce venise, se încărcase cu prisosul de putere al verei ce urmează să lucreze în fructele coapte pentru ca ele să aşeze, după ce vor cădea la pămînt, prin sîmburii lor pregătiţi pentru aceasta, temeiurile vieţei unor viitoare generaţiuni de pomi.

Aşa se întîmpla şi în simţurile lui. Ele, cu toate că aerul se înviorase, fuseseră bătute de o prea mare zdruncinare pentru ca făptura lui să nu cheme viaţa prin toate fibrele şi porii.

Pustnicia pe care o ceruse cu atîta dor i se făcuse groaznică.

Ar fi părăsit insula înot numai să iasă din ea. Dar mintea îl îndreptă grabnic către un alt mijloc, şi el se mîngîiă cu nădejdea unei apropiate mîntuiri.

Luntrea cu care venise acolo nu-l aştepta ea, în adevăr, trasă pe uscat de trei luni, şi avea el nevoie de altceva decît de pînza pe care o tăiase spre a-şi coperi patul şi masa, şi pe care, din cîteva împunsături de ac, uşor o putea înnădi la loc?

Cînd însă se duse spre ţărm, îşi dete seama că soarele îi scorojise lemnul, ce se afla găurit pe locuri de mai înainte chiar — găuri pe care le astupase cum putuse la plecarea lui din Sulina — şi că, acum, acest lemn îi rămînea în mîini.

Şi fiindcă în zadar îşi tot aştepta liberarea, ea nemaisosindu-i, dînsul se opri la gîndul să-şi facă o altă luntre, cu scînduri smulse de prin odăi.

Această lucrare pe care o şi începu, şi ce-l duse la sfîrşitul lui octomvrie, nu-i fu însă de vreun folos: Eros, ajutat de Eol, îi pregăti cumplita dezamăgire să i-o răpească de pe ţărm tocmai în seara cînd o dedese gata şi să i-o zdrobească de stînci.

Thalassa trebuia dar să-şi îndeplinească osînda, să rămînă robul, şi totdeodată împăratul insulei, şi, uitîndu-se cu ochii ţintă în golul ce i se deschidea în faţă, să întindă asupră-i urzeala pe care era preursit — întocmai ca Dumnezeu — să ţească lumile închipuirei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Dar o dată cu timpul care se scurgea, scădea și dorul lui de a se întoarce la vreun țărm. El se deda cu grozăvia și cu frumusețea insulei, și corăbiile ce treceau în largul mării nu-l mai furau către nici un țărm...

Ele treceau, lăsau dîre pe luciul apei, însă atît corăbii, cît și dîre se ștergeau, pe cînd apusurile ce se înecau tot mai mult în nori șiruitori de sînge îmbrînceau pe Thalassa în roșia epodă a virstei de flacări...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

EPODA ROȘIE

Noiemvrie și decemvrie îi măriseră dezechilibrarea nervoasă. Boala își urma firească desfășurare. Ea avusese un început și trebuia să aibe o culme.

Sanctuarul din stîncă fusese părăsit de el, și vîntul singur se strecura înăuntru și se văieta prin colțuri a deznădejde.

Pe sub stînci urlau hăuliri ca de lupi ce veneau dinspre larg, iar întinderea verzuie era arată adînc de plugurile Austrului și de ale lui Boreu.

Răsturnată, brazdă cu brazdă, marea horcăia de la răsărit la miazănoapte și de la miazănoapte la răsărit, și aci o pornea să se adîncească în văi cu funduri de iad, aci își ridica valurile spre cer — piscuri de munți spumate de zăpadă.

Thalassa, afară de vremea pe care i-o lua întreținerea aparatelor înmulțitoare ale luminei, își dormea viața cu ochii deschiși.

De sub larga vatră cu cotlon a odăiei vechiului paznic flacările lemnului și cocsului își unduiau apele portocalii și albastre de-a lungul pereților, le mișcau pe tavan și podeală, le aprindeau și le stingeau, și împrăștiau flori roșii, flori de purpură, flori rubinii, ale căror mărimi și forme erau nespus de felurite. Ciorchinii de verbine, mănunchiuri de camelii sîngeroase, flori de rodiu aprinse ca dogoritoarele pofte trupești, răsuri și maci cu petale de foc, micsandre

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

având pe ele o schinteietoare catifelare de aur roşu, pîlpîiau prin aer, se agăţau de pereţi şi tavan, se aşterneau pe jos. Afară, zilnic mai grabnica alunecare a soarelui spre mare, şi zilnic mai puţina lui rămînere pe cer, îi apleca razele pieziş încă de la orele trei, fulgerîndu-le prin fereastră în cele mai depărtate unghiuri ale odăiei. Geamurile, izbite de răceala vîntului, închegau pe faţa lor frigul şi-l cristalizau în mari plăci de fluorină purpurie.

Roşul de peste tot se îmbina cu mistuitorul foc din el cu roşia epodă ce, înfrigurîndu-l, îi înviorşuna cîte unul-unul simţurile.

Văzul, auzul, mirosul, gustul şi pipăitul se povîrneau deopotrivă, şi cu aceeaşi repeziciune, spre degenerare — dacă, totuşi, degenerare poate să fie numită supraactivitatea ce făcea ca organismul său nervos să îndoiască senzaţiunile primite, şi să-i dea, în aceeaşi vreme, putinţa să le traducă în valori ce se depărtau de cele obicinuite.

Treptat, ele ajunseră chiar să treacă de pe tărîmul orînduit fiecăruia pe ai celorlalte. Deseori i se întîmpla acum să vadă prin auz şi pipăit, prin gust şi miros, şi foarte des iar era înşelat asupra firei adevărate a lucrurilor. Pînă şi fierul, piatra şi lemnul erau, pentru el, aci cumplit de aspre la pipăire, aci moi ca mătasea şi catifeaua. La aceste dări pe faţă ale boalei ce urca în el se alăturară altele: împungeri ca de vîrfuri de cuţit i se înfigeau în creieri. Gîtlejul i se îngusta. Otihneli îl zguduiau. Un nod, ce i se plimba prin esofag, îi tăia răsuflarea. Ameţeli îi ridicau siguranţa mersului. Scara farului, încolăcită asupra-i ca un melc, nu-l mai răpea din fugă între geamurile vesele ce apărau lanterna de ploaie şi vînt. Cu vîjîiri în auz şi cu un val de sînge ce-i zvîcnea între tîmple, nu mai putea să ajungă acolo decît oprindu-se din trei în patru trepte. Dimpotrivă, la coborîre, spirala groaznică îl apuca în ameţitoarea ei răsucire, şi, încleştîndu-i mîinile pe lemnul rampei, îl silea să închidă ochii spre a înfrînge ispita întunerecului ce, de jos, lungea spre el braţe de beznă, braţe cu care să-l surpe în nefiinţă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Dar boala, cu toate că-l luase aproape deplin în stăpînire, nu-i micșora sîrguința pe care trebuia s-o aibă întru îndeplinirea datoriei. De cum scăpăta soarele, farul își crăpa ochiul peste mare, înfrunta cu trîmba lui de lumină — pe rînd roșie și verde — valurile dezlănțuite, vîntul și întunerecul. Dar largul mărei, oricît de frămîntat sau de liniștit s-ar fi întîmplat să fie, nu-i mai răpea visurile spre lumile pămîntești...

Orașul în care se pomenise de mic: Smirna; cel în care îl bătuseră, mai de curînd, împrejurările vieței: Sulina; locurile cele multe în care fusese purtat de soartă — cîte o clipă în unul, cîte una în altul; lumea cît este ea de mare; nimic din tot ce-i mișcase simțirea și i-o îndreptase cînd spre o dorință, cînd spre alta nu-l mai arunca în mreaja poleită a înșelăciunilor. Mintea i se golise de oaspeții drăgăstoși ai vîrstei trandafirii, întocmai după cum o casă, ale cărei ziduri s-au crăpat de cutremur, rămîne pustie de însuflețirea traiului ce o locuise cu puțin înainte. Întreaga lui făptură era mărginită de împrejmuirea împărăției lui Eros, și acest zeu era sufletul și eul lui. Cutremurul trupesc ce, la început, nu se ivea decît dacă lui Thalassa i se întîmpla să se afle cu părțile mai gingașe ale corpului într-o atingere materială oarecare, se năpustea acum asupră-i, din chiar senin. Priap, ce e drept, era cel care se cuvenea să-i tragă păcatul, căci el îl bătuse pe arzătoarea nicovală a vîrstei, unealta zguduitoarelor descărcări, cu ciocanul neîmpăcatelor plăceri...

Aluatul lui plastic nu-i fusese însă păgubit de neobicinuita dezvoltare a mușchilor, și nici de prea timpuria lui bărbăție; el își păstrase rara frumusețe a modelăriei, dar pe întreaga întindere a pielei nu se mai încrucișau repezile fulgere ale luminilor ce se joacă peste strălucitoarele meșteșugiri ale bronzului smuls de curînd calupului. Un fel de poleială searbădă îl înfășura cu întunecarea unei ofiliri. Chipul lui singur cîștigase o caracteristică mai puternică. Cercuirea ochilor i se adîncise și i se lărgise, și, pe sub pleoapele lui vinete, privirile i se aprindeau în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

mijlocul unor sclerotice înecate de purpură capilară. Jgheaburile din preajma lor își prelungiseră săpăturile pînă în dreptul umerilor obrazului, iar cu cît el își năruia mai mult făptura trupească în mistuirea plăcerei, focul de sub cotlon, cu mișcătoarea lui perdea de lumină și de umbră, îl înveșmînta cu frumusețî mai tulburătoare. Închipuirea lui, încordată cît nu se mai putea, își avînta zborurile către orice înălțimi cu o îndrăzneală neasemănată.

Formele, pe care, la început, ea le înseilase abia pe colțurile de întunerec sau de lumină ale odăiei, păreau a fi ajuns în preajma hotarului, dincolo de care amăgirea încetează, sau se schimbă în ceva ce, dacă va fi tot amăgire este însă aproape deopotrivă cu cea în mijlocul căreia trăim. Fenomenul pe care știința, neputînd să-l desluşească, l-a numit *halucinare*, și cărui obștea i-a zis *vedenie*, își înmulțea mrejele în care îl ținea prins și înainta cu iuțeală către desființarea celor de pe urmă osebiri dintre lumea ce e în afară de om și ce nu pornește de la el, și dintre cea pe care o poartă în el, ce pleacă numai de la dînsul, și pe care o preface cînd vrea și în ce vrea. Dar, după cum nici *Ideea absolută*, din care s-au desprins toate universurile, nu s-ar fi putut închega în nenumăratele osebiri de ființe și de lucruri dacă nu s-ar fi azvîrlit afară din concentrarea ei, tot așa și universul ce era gata să ia viață din sufleteasca lui plăsmuire își avea însufleţirea potrivită pe puterea de la care primise ființa și, fiindcă ideațiunea omenească e izbită de o nestatornicie fără seamă, se întîmpla că și universul către a cărui înfăptuire Thalassa căuta să ajungă să nu se îmbrace decît în cuprinsul unei clipe cu înfățișarea adevărurilor statornice.

Vaporul ce se înapoia la mijlocul lui decembrie îi aduse, o dată cu voia pe care o ceruse să părăsească pe cincisprezece zile insula, un înlocuitor.

Cu toate aceste, Thalassa, care nu s-ar mai fi despărțit cu nici un chip de stînca pe care îl încătușase Eros, spuse căpitanului că pe de o parte se simte întremat și că, pe de alta, a sfîrșit prin a se obișnui cu singurătatea, adăugînd și credința ce avea că, dacă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ar relua pentru un timp viaţa de oraş, la urmă — cînd s-ar întoarce în insulă — ar suferi mai mult. Vaporul se înapoiă la ţărm fără el.

Dar, în acea seară, roşul amurg al zilei de iarnă viscoli sub fereastra lui o fulguială de ninsoare ce îmbrăcă insula în cutele de argint ale unei regeşti hlamide cu puf alb de lebădă. Sparţi de crivăţ, norii ce fugeau răniţi ca nişte paseri ajunse sub aripi de moartea alicelor storceau peste albeaţa acelei zăpezi şiroaie de sînge. În aerul uscat de ger ţăcănitor soarele se cufunda în mare, roşu.

În odaia farului, o spăimîntătoare exaltare a ochilor aruncase însă pe Thalassa într-o înmărmurire hipnotică. Clipiri de corpuri goale, ondulări de grumaji şi de şolduri, provocări de sînuri pietroase, obrăznicii roşii de buze senzuale, se îmbulzeau să-l ispitească, erau peste tot şi nicăieri — se risipeau şi se reîntocmeau, îl înconjurau cu vîrteje de picioare blonde şi oacheşe, cu rotunjimi de sînuri şi de braţe, cu eleganţe de mîini străvăzătoare şi cu valuri de păr pe care se aprindeau lumini albastre sau flăcări aurii şi roşii.

Dar văzul nu era singurul simţ care să-l îmbrîncească spre culmile amăgirei: de peste tot îi soseau adieri încărcate cu mirosuri de flori de salcîm, de portocali sau de chiparoase, iar din florile himerice ce-l băteau cu aripi de miresme parfumele care-l cuprindeau în spiralele lor îl aruncau în beţia tuturor viselor. Auzul îşi plăsmuia şi el lumile lui. Sunete, cînd dulci şi lungi, cînd izbitoare şi vijelioase, îi picurau în minte. Viori şi flaute nevăzute, ce întovărăşeau nemărginit de duioase vocalizări omeneşti, îi cîntau în inimă. Fiinţe cu frăgezimi de flori îi întindeau braţele, se apropiau de el, i se plecau peste umeri îi netezeau părul cu degete de onix.

„O! Eşti frumos, Thalassa! Thalassa, fii al nostru! Noi te iubim, Thalassa!“ răsuna atunci de peste tot, erau cuvinte ce-i întindeau buze şi sîni, şi ce, în urmă, îl culcau ca într-un coşciug în clipa ce-l scurgea de vlagă, pe cînd perceţii ce se dezbrăcau de purpura florilor îşi reluau, printre slabele licăriri ale focului ce se stingea, înfăţişările cojite. Dar hăuli-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

rile lupilor dinspre largul mării răzbeau pînă în poalele stîncilor, și, învălmășindu-i-se în auz, nu-i mai lăsau altă scăpare decît să-și doarmă recăderile în viața obișnuită a oamenilor.

Și zilele ce se duceau printre roșiile sfîșieri ale răsăritului și printre sîngeroasele brazde ale apusului se duceau încet, i se păreau aci lungi de tot, aci scurte, dar nu conteneau să curgă...

Gustul și pipăitul, ce, pe la sfîrșitul lui februarie, se asemănară celorlalte simțiri, îl tîrîră către alt vîrtej: se hrănea cu pîine uscată și neagră, cu pește sărat și brînză, deșira, cîteodată, și un număr de smochine, își îndulcea gura cu halva, dar se credea dinaintea unui ospăț strălucit.

Masa de brad la care sta se înflorea, sub pipăitul și vederea lui, cu argint și cu sidefuri meșteșugit înțepenite prin crestăturile și scobiturile lemnului, și se încărca cu vase de preț, cu schinteietoare cupe.

Cezarul străfulgerat în el din prăpastia vremei se lungea atunci pe pat într-o rînă, gusta lenevos din bucatele ce i se aduceau de sclavi zvelți — cingalezi ispititori sau georgiani subțiratici — ciugulea dintr-o ciorchină de struguri cu boabe galbene, ori mușca dintr-o piersică și, lăsîndu-i să treacă, punea pe cei mai copilandrii să-i miște deasupra frunței apărători din moțuri de trestii roșii, din pene de struț și de păuni. Pe alții, cu gleznele picioarelor strînse în cercuri de aur bătute în rubine, îi îngenunchea în preajma lui, silindu-i să i se uite lung în ochi, pentru ca să bea și din vinul voluptăților perverse pe care dînșii i-l turnau din plin din ai lor.

Nu mai era, prin urmare, nici unul — din cele cinci simțuri ale omenești alcătuiri — care să nu scoată pe Thalassa din lumea semenilor lui trupești. Negreșit, lumea în ale cărei graniți ele îl mărgineau trecea cu iuțeli fulgerătoare de la o înfățișare la alta, dar dînsa, în oricare din înfățișările ei — în cele mari, ca și în cele mici — era tot așa de adevărată ca și cealaltă.

Și apoi, dacă e să cugeți bine, oare visul și amăgirea nu sunt și ele tot viață? Și, dacă sunt, cine ar putea să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

spună că ce numim adevăr nu este și el un vis din care omul se deșteaptă prin moarte?...

Dar mîini catifelate — mîini aci de flori, aci de mătase — i se furișau de-a lungul gîtului, îi ajungeau sînii și, apucîndu-le sfîrcurile, se jucau cu ele. Corpuri dumnezeiești, ale căror sexuri se topeau unul în altul, se lipeau de el, îl sileau să li se predea, primeau să moară sub buzele lui, și cînd, la rîndul lor, străbăteau într-însul, îl nimiceau sub plăceri ce erau schingiuiri și ce, totuși, rămîneau plăceri.

Sunetele drăgălașe de muzici suave care armonizau aerul creșteau însă și se umflau fără veste. Nu mai erau sunete, ci scufundări de ceruri și de pămînturi. Ele gîfîiau, călcau unele peste altele și, printr-un neașteptat punct de orgă, se desființau dintr-o dată în deliciosul leșin al bemolurilor desăvîrșitelor istoviri.

De ce, cu toate acestea, își zicea el adesea, de ce tot ce întrupează și clădește omul cu închipuirea nu iese din întunerecul nimicului decît spre a se întoarce într-însul cu aceeași grabă cu care s-a ivit? Și, socotindu-se mereu, se întorcea tot la gîndul că ce ia fapt din nestatornicia minței nevoit e să urmeze mișcările acestei nestatornicii. Căci numai Dumnezeu, el, care este veșnic, are gînduri ce se desfășoară cu unde largi, care cuprind în ele bucăți de timp ce sunt noiane de veacuri.

El însă este om, și dacă îi este dată și lui putința să fie ziditor de lumi, trăinicia lor va fi cea pe care le va fi dat-o voința ziditorului. Această voință dar, ea singură, trebuie întărită, și Thalassa nu se îndoia că, dacă va stărui într-însa își va smulge din suflet pentru o vreme mai lungă cel puțin pe tovarășa ce dorea — pe Eva cea nouă care să fie și să nu fie el, și care să nu se mai facă nevăzută decît atunci cînd va voi el, iar nu ca acum, cînd i se topește în brațe și sub buze în chiar clipa cînd o socotește mai cu desăvîrșire a lui.

Și fiindcă pămîntul intrase în luna lui martie, o dată cu viața ce se reîmprăștia în tot, el simți că o putere pe care n-o avusese încă îi încordează și țin-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

teşte gîndul pe întrevăzuta de luni făptură, şi pe care, pînă atunci, zadarnic o tot frămîntase, însprinceninu-i, prin închipuire, fruntea, dăruindu-i ochi de faţa valurilor, păr ca firele toarse de soare, sîni de copilandru, şolduri înguste şi picioare lungi, şi amestecînd în ea, fără să ştie ce este androginizarea, tot ce este mai frumos la fată şi tot ce este mai fermecător la băiat.

Căci pe cea care va fi suflet din sufletul lui oare n-o voia el minunea între minuni — albă ca luna — subţiratică ca georgianii zvelţi — pisicoasă ca ciudatele priviri din galbenii ochi ai cingalezilor, iar pe buze cu mărgean roşu, şi cu toate că ruptă din lună şi din soare, sfioasă cum sunt zorile cînd îşi ascund în aurul părului flacăra obrajilor?

Dar dacă această zînă a tuturor zînelor se va fi întrupat întîia oară pentru el seara sau dimineaţa, noaptea sau ziua, la ce s-ar întreba şi pentru ce s-ar spune?

Ce este de căpetenie a se şti este că dînsul îşi scoase cu adevărat această coastă dintre ale lui, şi că, în seara în care i se destăinui, patul său pe care o zărise culcată se făcuse nevăzut sub plusuri vişinii şi sub perini de catifea cusute în aur roşu.

Vie cu totul, şi goală cum e Danaea lui Tizzian cînd e ispitită de Jupiter, un braţ ea şi-l ţinea sub cap, şi, ascunzîndu-şi privirile şirete şi sperioase pe sub creţele gene, mîna cealaltă întocmea atît de ceruta foaie de viţă de prin unele muzee...

Micii şi abia pîrguiţii sîni se mişcau sub răsuflare cu mursa fragilor în sus, şi buzele ce se deschideau pe alba floare a zîmbetului păreau că-şi trimit sărutarea spre Thalassa. Fiorii vioarelor din auzul lui şi ciripirile chitarelor ce tulburau depărtările îşi înălţară însă din nou ritmul şi, apropiindu-se, îşi năpustiră sunetele într-o învălmăşeală nebună...

Căzut pe genunchi, Thalassa îşi ţinea răsuflarea şi nu scăpa vedenia din ochi, o sorbea toată în simţurile şi în sufletul lui şi o sorbea de teamă să nu piară. Dar puteri tainice ce trecură peste el îl dezbrăcară cînd de o parte a îmbrăcămintei, cînd de alta, îl

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

eliberară de urîţenia coajei şi, diamant ieşit din gangă, şi zeu pentru care sosise neîntrecuta clipă, îl duseră ca pe braţe de flacări către un cer de jar.

Iar prin aer nu mai ciripeau chitare şi nici fiori de vioare nu mai treceau. Prin aer se aprindeau fanfare de trîmbiţi, se ascuţeau ţipete tăioase de arcuş şi se cutremurau cimbale.

Însă în odaia ce se îmbrăca cu un roşu posomorît se ghicea că o înspăimîntătoare bestie îşi ţine prada în gheare, că-şi înfige botul într-o rană pe care o lărgeşte, şi, printre explodările de note şi leşinurile de bemoluri, Thalassa, care posedîndu-şi visurile se posedase pe el, vedea că nimicul pe care îl strînge în braţe îşi păstrează încă multă vreme substanţializarea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

PRIAP

Vîntul Sudului gonea pe martie. Frigul scădea şi veneau şi zile calde. Se rînduiau apoi şi altele, cînd crivăţul, ce se înapoia, se făcea tăios. Aşa este şi viaţa oamenilor: ei se cred scăpaţi — zîmbete şi bunăvoinţi le aleargă întru întîmpinare — le seamănă în cale flori — soarele sparge norii plumburii — e primăvară şi veselie — frumuseţe peste tot — iar fiecare renaşte! — renaşte şi n-are să mai sufere!

Şi tocmai atunci — pentru ce? nu se ştie — aceşti oameni se repomenesc în mijlocul necazurilor.

Cu Thalassa ieşea la fel: o dată cu dumnezeirea luminei şi a căldurei soarelui, el se simţea apucat de un aprig dor de viaţă — dor de a se amesteca într-însa, de a se răpi insulei, şi de a se reface altul, nemairăminînd nefericitul urgisit care, vrînd să se potrivească cu Dumnezeu, se coborîse mai jos de om.

Nestrămutată, ideea ce-l cucerise îl muncea, sau, dacă îşi pierdea uneori din putere, ea şi-o recîştiga o dată cu urletul vîntului ce zguduia geamurile şi cu focul ce se mişca mai schinteietor sub coşul căminului. Priap nu-şi dormea cerbicia decît pentru a şi-o îndîrji mai mult.

Zîna întîielor lui visuri, care lua fiinţă din închipuirea lui mai rar ca oricînd, nu mai era însă, de cîte ori i se arăta, şovăielnică şi nehotărîtă.

Cît despre el, ca să-şi dovedească atunci că nu se înşeală, şi că vedenia ce-l năluceşte a fost cu adevărat cucerită asupra nimicului, o urmărea pas cu pas prin

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

odaie, era în dreapta și în stînga ei, și, punîndu-i întrebări, asculta răspunsurile ce i se păreau că le primește...

Dar pe dată ce dogoreala patimei își trecea vestejirea peste feciorelnica întrupare, ea se făcea nevăzută și lăsa locul unor alte vedenii — celor din împărăția lui Priap — care reîncepeau să se înseileze în dungi și pete de lumină pe petecele de întunerec ale unghiurilor, și în pete de umbră pe părțile odăiei mai însuflețite de lumină.

Asupra vechei lui zdruncinări se altoiau însă altele... Pentru a-și împăca bunăoară un fel de nevoie ce-l silea să-și ducă corpul dintr-un loc în altul, el deschidea ușa, și de-ar fi nins, de-ar fi plouat, ieșea afară, străbătea insula, urca ori cobora stîncile, și nu știa el însuși nici ce vrea, nici ce face.

Din înălțimea farului, ale cărui scări le suia adesea, își rătăcea ochii printre norii iadului din cer și printre cel colcăitor deasupra apelor, dar ori la ce s-ar fi uitat, nu mai vedea decît prin roșia perdea a posomorîrei din el. Pînă și chipul — cînd și-l privea în ciobul de oglindă atîrnat pe unul din pereți — nu i se mai arăta decît pe sub același roșu.

Mai tîrziu, alte fenomene se alăturară pe lîngă acesta. Cu totul supărător, unul mai cu seamă — nodul ce i se stîrnise de mai nainte în gît și ce, acum, nu se mai cobora decît cu greu spre a lăsa gazele să iasă — îl chinuia aproape de dimineață pînă seara. Alcoolul și tutunul, argăsindu-i fundul gurei, nu-i dau de asemenea răgaz, și deșteptau în el o sete ca a beduinului pe nisipul deșertului.

Dantul în care îl prinsese Priap, dacă ar fi putut să fie asemănat cu vreunul, era numai ca ceardașul — dant drăcesc, și spre care i se ducea și gîndul învîrtejindu-l peste ungureasca pustă, sau pe sub vechile bolți ale palatelor magnaților...

Văzut de pe o întîmplătoare scenă — în Pera sau aiurea, nu știa bine unde — acest dant — de fapt cel mai apropiat de mișcările lui sufletești — îl și lua de mijloc, îl tîra tot mai departe de vremea în care trăia. Mărețul castel în care îl purtau dezlănțu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

irile ce-i umpleau mintea îl punea aproape îndată în rînd cu ceilalți oaspeți, iar simțindu-se de potriva lor, ca și dînșii își zornăia pintenii ori își zăngănea sabia.

Amestecat printre cavalerii de Tisza și Bàlàthon — cu scurtă manta de catifea în umeri și cu arcuitul piept aurit de ceaprazuri și schinteiat de nestemate, principe din moși-strămoși — el înainta mîndru și se apleca în fața albelor zîne înșirate de-a lungul stîlpilor de marmoră ai vrăjitelor săli...

În antereie roșii peste cizme galbene, țiganii avîntau de pe lăutele lor vijelia ceardașului ce împerechea pe înalții magnați — baroni și conți cu ochii de soare și de stele — cu semețele domnițe și cu nu mai puțin mîndrele doamne în ale căror vinete priviri zîmbeau zambilele ori se catifelau micsandrele.

Încet, la început, și abia mișcîndu-și dîrele rochiilor de argint și de aur, fiecare se deda la pasuri moi, părea că abia este dusă de picioare și că fermecătoarea lene ce a cuprins-o o va arunca în sfîrșit pe pieptul cavalerului...

Dar lăutele azvîrleau în curînd pe femeie în fața bărbatului, iuțeau mișcările și ale unora și ale altora, apropiau și depărtau pe fiecare, purta pe fiecare să-și dea unul altuia ocoale, să salte, să sară, să piseze pămîntul pe loc, și, printre sălbăticia năvalnică a sunetelor, să se repeadă unul la altul ca și cum ar fi voit să se sfîșie — sau oprindu-se deodată — făcea pe fiecare să-și reînceapă trăgănirile lîncezi...

Trîmbițările instrumentelor de alamă, țipetele vioarelor, miorlăiturile clarinetelor își reîmpleteau sunetele, și femeia săltînd în jurul bărbatului, iar bărbatul în jurul ei, pereții sălilor se puneau în mișcare împreună cu bolțile și lespezile pardoselei, cu castelul cît era de mare, cu cîmpiile ce-l înconjurau, cu munții ce mărgineau aceste cîmpuri în zări, cu pusta, cu Ungaria toată, ce, dintr-o parte în alta, nu juca decît același singur și uriaș ceardaș. Dar Eros sufla peste năluci, căci nu între umbre avea el să afle sufletul pe care îl căuta închegat în viața trupească, și care, totuși, primind să se desființeze în al lui Thalassa, ar fi adus pacea de veci a obștești desființări.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

O asemenea prefacere a lui două în una, ce ar fi reazvîrlit universurile în nimicirea osebirilor din care, o dată cu naşterea lor, s-a aprins scînteia vieţei, ar fi fost şi încetarea oricăror lupte, precum şi începutul bunătăţei morţei celei fără de înviere.

Şi fiindcă, cei neîntrupaţi, zeii, ştiu şi văd tot, Eros nu se întîrzia prea mult să descopere ţărmul poleit de lună de-a lungul căruia — cu totul departe peste valuri — dormea un cuib de albă marmoră printre galbenele înfloriri ale unor primăvăratici iasomii.

Pompeiana clădire căreia atavica dragoste de frumos a unui grec din Imbros îi detese corp pe apropiatul ţărm al Asiei ascundea între pereţii ei de marmoră şi sub alba reţea a pologului unui pat din lemn de trandafir pe Caliope, fiica lui de treisprezece ani care îi era mai scumpă ca orice, şi care îşi zîmbea acolo, legănată de visuri albe, nevinovăţia.

Luna, sidefîndu-şi lumina peste casă şi grădină, peste ţărmi şi mare, străbătea prin geamuri şi-şi prăfuia argintul albăstriu şi roz pe marmore şi pe alabastrul corpului. Dar, o dată cu razele lui Selene, o înfăşurară şi fluidizările lui Eros, care, din depărtarea depărtărilor, o descoperiseră, umplîndu-i visul cu corpul şi cu chipul lui Thalassa şi străfulgerîndu-i-le în simţuri şi în simţiri.

Iar neîncetînd de a se face zmeu şi neîncetînd să-i fure buzele, el se înstăpîni cu încetul şi peste gîndul părinţilor copilei şi spori într-înşii dorinţa pe care o aveau de mult s-o trimită la Odesa — în tovărăşia unei doamne ce se înapoia în acel oraş — la nişte rude pe care le aveau acolo, călătorie ce i-ar fi întărit sănătatea şi ar fi dedat-o puţin şi cu viaţa, cu lumea.

Ziua plecării, ce sosi în sfîrşit, puse în mişcare vasul pe care Caliope se urcă sub un cer de cristal azuriu, şi pe o mare albastră cum este apa unor lacuri din Pirinei închisă în cupa scobitelor stînci.

Dar cu cît vasul se depărta de ţărm, pe atît o uşoară adiere îşi flutura tot mai puternic aripele. Căpitanul, care nu trăise zadarnic viaţa valurilor, presimţise o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

putincioasă vijelie, iar în prevederea ei, își luase măsurile.

Și nici nu se înșelase, căci nu trecu mult, și marea tresări adînc. Niște nori ce ieșiseră ca din pămînt se așezară în fața vasului și urcară grăbiți culmile cerului. Apa, bătută ca de mii de bice, se spumegă. Brazde puternic răsturnate o săpară. Alți nori, Dumnezeu știe de unde veniți, se uniră cu cei dintîi, și valurile își începură lupta. Pasagerii coborîră în saloane și cabine.

Zbuciumată de ape, corabia părea că se oprește, că nu mai este purtată înainte nici de aburi, nici de pînze. Într-o clipă, matrozii zobloniră ferestrele. Tunetele nu se auzeau încă, dar fulgerele își încrucișau sabiele, departe.

Peste insulă, care zăcea tocmai la celălalt țărm al mării, furtuna, fiindcă vîntul venea dintr-acolo, bîntuia cu o grozăvie și mai fioroasă.

Dar Thalassa își închisese obloanele încă de la începutul ei și se culcase pe pat. Ochii lui, țintiți pe întunerecul roșu al cărbunilor, îl cufundară în curînd într-o groapă de întunerec...

Vasul, în vremea aceasta, scurta depărtările ce-l despărțeau de insulă, cu toate că abia își mai croia drumul printre valuri. Căpitanul, care simțise că vijelia îl fură cu totul din drumul Odesei, cercase cu ajutorul pînzelor și al cîrmei — cu al mașinei — să înfrîngă marea și vîntul.

Asmuțit de Eros, Eol, nevăzut de ochi omenești, se cocoțase tocmai în vîrful unui catarg, și hohotind de bucurie prin funii împingea de acolo vasul, ca și cum i-ar fi luat el comanda, către zările preursirei lui. Izbite de valuri, obloanele și geamurile ferestrelor închise zornăiau ca niște tipsii de aramă, iar grelele roți ale carului de foc din nori își uruiau sus rostogolirile.

Dar bubuirea unei căderi de trăsnet în apropierea insulei aruncă pe Thalassa în picioare. Noaptea dimprejurul lui era însă mai neagră ca oricînd, și căminul în care cărbunii se stinseseră, zăcea mort și nedeslușit în mijlocul ei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Singura cugetare ce-i licări atunci în minte fu că el a murit, iar groaza ce-l cuprinse, în loc să-l ducă spre fereastră, îl dete înapoi spre pat, îl răsturnă de-a lungul lui, și, îndeplinind ce trebuia să se întîmple, îi agăță de colțul buzelor înflorirea albilor ghiocei cu care ielele își dăruiesc pe cei care i-au prins în horele lor...

Dar cerul ce se scufunda cu totul în catran, își cobora peste mare urgia, și, în curînd, nu mai fu nici insulă, nici mare, nici cer... În curînd nu mai fu nimic...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

EREBOS

Marea, dintr-un capăt la altul, și-n lung și-n larg, era un hău în care se războia amestecul apelor. Vremea cînd ar fi trebuit să se reverse de ziuă sosise, și nici o cît de slabă lumină nu se mișca de nici o parte. Cerul, ori dincotro ar fi fost privit, era negru. Negre erau și valurile.

Dar o învineţeală cruntă — zorile — își făcu drum printre nori, și, răspîndindu-se prin aer, se întinse ca o desfășurare de giulgiu. Depărtările, căptușite cu rostogolirea unei pîsle de nori groși ce-și deșirau cutele, dau din nou asalt cerului și apei, erau ca și cum n-ar fi fost. Alți nori alergau împotriva acestora. Unii, întunecoși de tot, se coborau în fața apei și, deslușindu-și înfățișările, se asemănau unor puternice vapoare de război ale căror mișcări s-ar supune unei minți cu gîndul de bună rînduială și de pricepere înaltă. Aceste namile de aburi plutitori întocmeau ca o flotă de corăbii uriașe ce o pornea să se așeze în forma unui triunghi în dreptul Gurilor Dunării.

Împotriva acestor nori, alte namile de neguri — — corăbii de război și ele — alergau către cele din dreptul Gurilor Dunării, ca spre o bătălie. Ciocnindu-se și năpustindu-se unele asupra altora ca și cum ar fi fost niște vapoare adevărate întărite cu armături de oțel, fiecare voia să spargă pe celălalt sau să-l

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

înlături din calea lui, și fiecare se înfășura cu fulgere și trăsnete.

Corăbiile ce năvăleau asupra celor care apărau intrarea Dunării își prelungiră spre stînga linia de bătaie, și întrecînd cu mult aripa dreaptă a dușmanului, încercară să-l lovească din spate. Dar această bătălie a văzduhului cu văzduhul dete loc la o neașteptată schimbare de front a flotei protivnice... Într-o clipă, aripa stîngă, a celor care crezuseră că prin manevra îndeplinită izbînda va fi a lor, fu despărțită de grosul forțelor, iar aceasta, în repedea ei dare înapoi, socoti că se va putea rezema de stîncile insulei.

Năvala ce totuși avu să înfrunte fu prăpăditoare. Fulgerele, ca o mitralie împroșcată de sutimi de tunuri, șuierau, șerpuiau, izbucneau și zdruncinau aerul cu clipiri de lumină aproape neîncetate.

Încolăcit de acea urgie, granitul insulei vuia ca și cum ar fi fost un zid lovit de vechile mașini de război ale oștilor de odinioară. Coprinse ca de friguri, geamurile galeriei de sticlă ce da ocol farului dîrdîiau și țîrîiau.

Grozăvia orbitoarei lumini a trăsnetelor nu era însă nimic pe lîngă cea care se desprindea dintre valuri. Ele se luau la luptă, se urcau unul în cîrca altuia, se călăreau nebunește, și urletele printre care se petreceau aceste zbuciumări întreceau tot ce se poate spune. Cele mai cumplite răutăți de pe pămînt—șuierări ca ale șerpilor sau mugiri ca ale taurilor, răcnete ca ale panterelor gata să se arunce pe prăzi — se ciocneau cu țipete și cu duioșii ca ale unor voci sfîșietoare ce ar chema zadarnic în ajutor. Dintre valuri, cîteva care se luaseră în brațe se strîngeau cu o așa mînie, încît și unele, și altele se sfărîmau și cădeau nimicite. Prăpăstii dupe prăpăstii se săpau. Munți se înălțau și se prăbușeau cu zgomot. Hohote de ris scrîșnitoare, sughițuri de plînsete — urlete, ce nu conteneau — miorlăiri de pisici și lătrări de cîini și hiene se îndîrjeau tocmai atunci cînd credeai că se domolesc, iar unele sunete ce se ascuțeau și se pițigăiau se smul-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

geau mai tăioase de pe urzeala în *do* și *la major* a uriașei încăierări.

Dar furtuna, care o duse astfel pînă tîrziu după miezul zilei, și care tîrîse vaporul afară din calea lui și-l apropia de insulă, nu aluneca spre o scurtă împăciuire decît spre seară.

Căzut de-a curmezișul patului, Thalassa nu da semne de viață. Cunoștința pe care și-o pierduse, îi se întorsese, poate, deși nu se trădase prin cea mai mică mișcare, și starea cataleptică care-l lovise în creștetul capului cu greul ei ciocan nu-l lăsase să se dezmeticească. Zăcea ca mort între obloanele închise și între vatra moartă și ea. Întunerecul dimprejurul lui se asemăna cu cel care va fi în iad în ziua cînd patimile omenești vor înceta să-l hrănească cu flacările lor. Dinții ce i se încleștaseră erau singurii ce albeau puțin între buzele pe jumătate deschise. Încolo, noaptea din odaie apăsa peste tot deasă, cu toate că prin această întunecime se osebeau unele părți de negură mai nepătrunse: ale căminului și patului și al unui cuier în care își atîrnase hainele.

Însă din adîncimea acelei nopți ce făcuse să-i înceteze bătăile inimei ceva care nu se putea desluși, dar ce strălucea ca soarele, ceva care părea că ridică în el o mișcare ca de aripi se ivea și începea să răsucească o urcare și o coborîre de spirală — ceea a sufletului urzitor al vieței, și care, el singur, este adevăr, în mijlocul minciunei obștești.

Afară, o dată cu scăderea zilei, hăul se lăsa peste ape dintr-un cer de cerneală. De la marginile orizontului, uriași nori de beznă dau buzna peste negurile ce se izbeau între dînsele ca fulgere și trăsnete.

Mai neînfrînate ca oricînd, talazurile se năpusteau peste insulă, asemănîndu-se cu fioroasele nagode ale oceanului, pești pe care oamenii de rînd îi numesc lupi ai mării, și ce, cînd își încleștează fălcile pe cîte un lucru, nu și le mai desfac — fier de-ar fi sau piatră — pînă nu-l rup și nu pleacă cu bucățile lui în dinți.

Biciuite de Eol și împintenate de Eurus, care le călărea, negurile ce de curînd ieșiseră la iveală se

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

amestecau în bătălia cu apele. Fulgerele lor își rotunjeau trăsnetele și izbeau în negurile ce le stau împotrivă cu adevărate ghiulele. Bubuirile se țineau una, și cerul întreg era o năprasnică cutremurare de lumină albastră și roșie.

Verde de mînie, Neptun trecea prin fața frontului de bătaie pe scoica lui trasă de cîini de mare. Furca lui, cu cei trei dinți de fier ai ei, lovea valurile ce țipau și se înfigea toată în mitra din care s-a plămădit viața pămîntească.

Dar în nevăzutul centru de unde, la om, a pornit conștiința, și împrejurul căruia s-a țesut taina organică pentru ca să dea naștere unei făpturi care, cu voința și puterea ei, să ocupe o bucată de spațiu în cele trei întinderi ale lui, sufletul — acea lumină de soare cu aripi și fără aripi — înălța și lărgea în Thalassa spirala lui. Dintr-un moment la altul, lumina cerurilor era din nou toarsă în lumină de viață, și, cu toate că, slabă și șovăitoare, simțirea ce reînvia în sistemul cerebro-spinal i se reîmprăștia de la inimă la extremități.

Tulburarea de afară se strecura în întunecimea ce-l înmormînta, și undele sunetelor cîștigau pentru el un fel de valoare luminoasă ce-i pregătea întoarcerea la viață.

Cu toate aceste, cînd deschise ochii, se afla în alt întunerec decît în cel din care ieșea — în al odăiei cu obloanele închise, moartă de lumină. Îi trebui vreme să-și amintească unde este, dar fără să știe ce i se întîmplase, învinse slăbiciunea și, împleticindu-se, merse atunci spre fereastră.

Ce văzu afară, după ce înlătură obloanele, îl înmărmuri. Sub un cer de urgie bătut de aripi de catran, iazme negre — iadul tot — se pocea în fel de chipuri, plesnea din palme, sărea în sus, își despletea coame de cai, sălta cu spate de cămile — era zdruncinătoare cireadă de elefanți și tauri, mugea ca rinocerul și urla ca lupii.

Linţoliurile pe care vîntul le grămădise pe cer strate peste strate se sfîșiară însă și, printr-o îngustă spărtură, mișcară deasupra valurilor o roșie flacără de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

faclă — cutremurătoare vedenie a unei părți a soarelui în apus ce, de cum își aruncă răsfrîngerile pe geamurile dincolo de care se zvîrcolea un chip ca de înger căzut, pieri rostogolită în apele ce părură că se închid asupra-i de veci.

Gîndul lui Thalassa fu apucat însă, în acea clipă, de o îndoială, și nedomirirea ce-l cuprinse era că va fi uitat să aprindă farul, iar pentru a se încredința despre adevăr, se repezi, cu toată slăbiciunea lui, afară din odaie, alergă fără răsuflare la picioarele farului și se pomeni, din aceeași fugă, pe scări în sus, în galeria aparatelor. Vîntul, ce nu-l lăsase să închidă ușa de jos, năvălise după el, și străbătînd între pereții de fier și de sticlă ai galeriei, îi smucise și această a doua ușă din mînă și o trîntise de mai multe ori de pervazuri, pînă îi țăndărise toate geamurile. Învîrtejindu-se apoi împrejurul puternicei lămpi, el o doborî de pe postamentul pe care era înșurupată, o trecu prin ferestrele galeriei, și, făcînd-o praf de stînci, o aruncă în mare.

Departe încă, deși mereu apropiindu-se, vasul nu-și încetinea mersul. El ținea piept apelor și vîntului, deși primejdia era aceeași pe o latură și pe alta a lui, cît și în față și înapoi.

Căpitanul nu se clintea de pe puntea de comandă, veghia la tot, da ordine peste ordine. El își păstra cumpătul, pîndea să vadă dincotro vin valurile mai mari, și cu vîrful vaporului le tăia pe mijloc, le spinteca unele după altele și le așternea acestuia pentru a le călca, țipătoare. Uneori, în ciuda furtunei și a curentelor, el făcea noi și deznădăjduite sforțări să ia drumul Odesei. Dar marea îl tîra tot în partea în care vrea dînsa. Mînioasă, ea trecea cîteodată pînă peste puntea goală de pasageri și o mătura cu o furie nebună. Trosnind din încheieturi, vaporul se culca pe o parte și pe alta, aluneca în adîncimi din care, în clipa următoare, se pomenea cocoțat pe crestele valurilor. Puterea mașinilor și dibăcia căpitanului, repeziciunea și rîvna cu care matrozii îndeplineau poruncile îl scăpau, cu toate acestea. Îndrumarea, firește, el și-o schimba neîncetat: cîrmea la stînga, la dreapta,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

își croia drumul după primejdiile ce-l amenințau — era, în toată întinderea și înălțimea lui, o minte și un ochi neadormit. Ucenicii de matrozi, niște băiețandri încă copii, se luau la întrecere cu matrozii, urcau în vîrful catargelor, strîngeau o pînză, desfăceau alta, sau se înhămau cîte cinci-șase la roata cîrmei, ce și așa abia era urnită din loc. Izbiți din față de usturătoarea măzărică a viscolului, cei de pe catarge, învinețiți de frig și albăstriți de lumina fulgerelor, se arătau searbăzi ca niște umbre, dar frumoși ca niște ființe din alte lumi.

Vaporul, ce o dusese cît o dusese, se bălăbănea greoi; mașinile lui, ce gîfîiau zadarnic, îl părăseau fără voie puterei apei, spre a-l duce către părțile unde le va fi mai ușor. Dar, dintre călători, nici unul nu se gîndea la insula ce sta pitită într-un colț al mării; ochii ageri ai căpitanului o descoperiră însă cu groază, printre pîclă și neguri.

Cînd Thalassa zări vaporul de pe insulă, el crezu că vede un monstruos cetaceu ce se afundă și se ridică, înotînd la întîmplare. Dar peste puțin, fanalele i se deslușiră. Luminele lor îi urmau mișcările și se aplecau într-o parte și în alta, cu felinarele de odinioară ale petecarilor din Paris în vîrful lungilor bețe.

Matrozii și călătorii— tot ce avea suflare omenească pe navă — se învălmășea pe punte. Deosebirile sociale, și chiar cele ale vîrstei și sexului, pieriseră. Întrebările se încrucișau. Spaima rătăcea privirile, smintea gesturile și făcea să clănțănească dinții. Căpitanul și ajutoarele lui nu mai aveau putința să liniștească și să ție în frîu pe nimeni. Insula, ce multă vreme abia se întrevăzuse dintre neguri, se mărise înspăimîntător, și punîndu-se în mișcare — bestie uriașă — ieșise întru întîmpinarea vaporului.

Cu toate aceste, căpitanul cercă mîntuirea de pe urmă. Din porunca lui, întreite cantități de cărbuni fură înghesuite în cuptoarele mașinilor. Ordinele îi erau bărbătești, scurte și șuierate printre dinți. Toți pricepură că măsurile ce se luau aveau să fie hotărîtoare.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Matrozii, ca să le îndeplinească, nu ţineau socoteala de nimic. Ei îmbrînceau pe bătrîni, pe femei şi chiar pe copii. De roata cîrmei se înhămaseră vreo zece oameni dintre cei mai voinici. La o bătaie de puşcă, insula ce era apărată împrejur de brîul de stînci de care se sfărîmau valurile îşi deschidea asupra vasului fălcile şi se pregătea să-l macine. Femeile, de groază, se atîrnau de gîtul bărbaţilor, care, brutali, le ghionteau. Copiii ce li se ţineau de poalele rochiilor le scăpau din mîini şi erau împinşi de mişcările mulţimei, pe sub bănci, ca nişte saci. Mulţi din ei erau călcaţi în picioare.

Dar nici comandantul, nici oamenii lui nu se dau bătuţi. Lupta cu vîntul şi cu curentul urma, şi puterea roţilor şi a cîrmei îi stingăcea mersul către partea dinpotriva insulei, înviorînd în cei cari îi dau această îndrumare nădejdea că vor trece pe lîngă ea fără să fie atinşi de dinţii de rechini ai granitului şi că vor lăsa stînca spre dreapta lor.

Caliope, care rămăsese adormită în cabină, se deşteptă tocmai atunci. Năluca de foc fusese asupra ei şi o leşinase în tot timpul somnului sub arsura buzelor.

Zgomotul şi strigătele pe care le auzi afară o făcură să se înfăşoare în grabă cu un şal pe care îl găsi la îndemînă şi să dea fuga spre scară, pentru a ieşi pe punte.

Dîrdîitor de focul maşinelor, vaporul zbura ca o săgeată azvîrlită de coarda arcului, şi ocolind la o depărtare ce nu trecea de cîţiva stînjeni cel mai înaintat colţ al stîncilor, se pregătea, urmînd neîncetat să-şi stingăcească mersul să se depărteze de insulă.

Îndîrjit, Eol îşi îmbucă din nenorocire trîmbiţele, şi repezindu-i în cale groaznice namile de valuri, învinse cu ele maşinile, dete înapoi vasul şi repuse în mişcare stîncile ce se aruncară din nou asupra lui.

Pliciuitori de bucurie, munţii de apă îl reluară în primire, îl bătură în coaste cu maiurile lor, căutară, care mai de care, să-i dea mai cu grabă şi putere lovitura de moarte.

Valurile care trecură peste punte fură şi mai nemilostive: pe călători şi pe matrozi îi răsturnau de-a

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

rîndul, îi dau cu capul de scînduri şi plecau, fiecare, cu prăzi de bărbaţi, de copii şi de femei în cutele lor. Căpitanul îşi pierduse orice nădejde. Înconjurat de ai lui, care îi făceau cu piepturile ca un meterez, el se preda, încrucişîndu-şi braţele.

De pe înălţimea stîncei, Thalassa vedea cu mintea şovăitoare cum vaporul intra în sfîrşit între fălcile de granit şi cum, trosnind sub dinţii lor, el se ducea, bucată cu bucată, pînă ce, întors cu fundul în sus, rămăşiţa lui de viaţă i se scurse prin cîteva repezi şi scurte tresăriri.

Dar înainte ca el să se facă nevăzut, Thalassa, care coborîse în goană către ţărm şi se dezbrăcase, nu stătu la îndoială să intre în mare, să lupte cu grozăvia ei, iar lăsîndu-se la urmă în voia apelor, i se întîmplă minunea că — cu totul pe neaşteptate — i se strecură în braţe un corp, pe care îl strînse la piept fără să ştie nici chiar dacă e mort sau viu, şi pe care îl scoase afară, ajutat de o zvîrcolire a apei.

Şi furtuna, ce-şi îndeplinise preursirea să ducă pe Caliopa către limanul cel tainic şi să-i lipească inima de a lui Thalassa, îşi strînse o aripă, şi, nebătînd decît din cealaltă, îşi schimbă zborul, pornind către alte ţărmuri să răscolească în cale-i alte ape şi să hotărască alte sorţi.

Iar dintre valurile ce se liniştiră ca prin farmec se revărsă peste insulă ca o împăciuire, şi intrarea femeii în viaţa lui Thalassa se întîmplă astfel.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

PRONAOS

Întins pe patul pe care îl trăsese în grabă lîngă cămin, corpul de alabastru — o! cît de minunat! — preursitele zori — o! cît de blînde! — zîna fără simțire, zăcea aproape goală, goală chiar, sub străvezia zdrențuire a cămășei în care marea o aruncase pe pieptul lui Thalassa.

Din bradul unei mese, pe care o spărsese, și din cele cîteva scînduri, o flacără de aur și de safir, în care se amesteca portocaliul și albastrul-deschis, vîlvora sub colțon. Ea izvorea din jarul de briliante și de rubine al bradului ce trosnea, se scălda într-un trandafiriu-deschis și împrumuta frăgezimei verdelui unei ape limpezi vesela ademenire.

O lumină de argint tremura pe goliciunea de zînă a Caliopei, și între corp și flacără se statornicea o logodnă de armonizări. Lumina filfîietoare făcea brațe cu degete fluidice, și le întindea spre gingășia șoldurilor, spre albăstria albeață a grumazilor, și de acolo, spre micile sînuri împrejurul cărora părea că se joacă.

Dar din flăcări se ridicau ca niște aripi ale căror stoluri — porumbiei rupți din soare — se avîntau de-a lungul pereților, se izbeau de tavan și dau fuga prin odaie, învîrtejind pe pereți ocoale dupe ocoale. În curînd, aripele de lumină prinseră însă de veste că sunt urmărite de altele — acestea negre și mai mari —ciori

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

și corbi a căror viață stă în legătură cu chiar lumina ce izbucnea din vatră.

Dar Thalassa, care nu-și da încă seama dacă făptura pe care o scăpase e vie sau moartă, nu-și aminti mai puțin că, pe vasele pe care cutreierase mările, auzise de ajutoarele cari trebuiesc aduse înecaților.

Cu corpul aplecat peste celălalt, el, dupe ce îi mișcase brațele în temeiul unor anumite ritmuri — cercări făcute să readucă aerul în plămîni — își plimba ușor mîinile pe gîtul ei, le ducea pe alabastrul sînilor, pe fildeșul picioarelor. Lumina flacărilor îi urmărea degetele, își mărita viața cu a lor, și, din mîngîioasă precum fusese, înnebunea împreună cu Thalassa, o înfășura într-o vijelie de clipiri și de răsfrîngeri aproape arzătoare...

Iar dacă cineva l-ar fi zărit în mijlocul acestor mișcări, și dacă l-ar fi văzut aplecîndu-și corpul înainte și trăgîndu-și-l înapoi, ar fi crezut că este un nebun care nu știe ce face, sau unul din acei mari stăpînitori ai pianului, care scoate de sub meșteșugirea degetelor, arpegii rare, acorduri și triluri ce-și picură mărgăritarele pe urcări și coborîri de scări muzicale nesfîrșite.

Mereu mai îndrăznețe, degetele lui părăseau mușchii gîtului și ai brațelor, și la rîndul lor oprindu-se cîtva pe lîngă sîni, uitau sexul, coborau mai jos, treceau, fără chiar să-și dea seama despre nimic, dincolo de fragedă taină din care țîșnește beția attor iluziuni-și ajungeau la degetele picioarelor, spre a se înapoia către genunchi, către sîni și gît...

Dar mișcările ce i se iuțeau îl culcau peste corp, îi apropiau ochii și buzele de viață, de ochii și de buzele moarte, îi dau înfățișarea sub care se arată oamenii atunci cînd se îndeletnicesc cu marele bine și marele rău al închegării în viața organică a unei bucăți de spațiu deasupra căreia fac să schinteieze în aceeași măsură cu conștiința eului, conștiința Universului.

Și nu o dată, în această luptă a lui cu moartea, i se amestecase părul în al ei; și nu o dată crezuse chiar că-i simțise răsuflarea. Dar în zadar punea urechea să-i asculte bătăile inimei; ele nu i se destăinuiau,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

iar ciocîile și corbii își urmau goana, alergau mai vijelios ca oricînd, soseau din urmă pe porumbieii de lumină, îi înăbușeau cu aripele și dezlănțuiau în el cumplitul gînd că albul corp pe care îl strîngea în brațe, și ce nu era o minciună a simțurilor, ca celelalte, mort sau viu, i se cuvenea lui, de drept.

Dar alte paseri de lumină, mai strălucite decît tot ce se poate închipui, înviau în cămin — erau nu numai porumbiei, ci și granguri, prigori și rîndunele, iar toate zburau spre înălțimi, cuceream pereții și tavanul, se năpusteau prin colțuri să omoare ciocile și corbii — bufnițele pe care le ciocăneau în cap cu repezi lovituri pînă ce le lăsau golașe de pene — liliecii, și întreaga oaste a iadului...

Cuceritoarea lumină alungînd astfel întunericul din odaie, îl nimicea și din sufletul lui Thalassa. Corbii și bufnițele se desființau, și împreună cu ei piereau și orice ispite...

Din spărturile de brad pe care le înghesuise pe vatră și ce pîlpăiau cu zgomot, flacările destindeau aripi portocalii și roșii, mișcau evantalii de azur spuzite cu argint, ori, răsucindu-se asupră-le, învinețeau și se încumetau să scoată la iveală pe bătutul de Dumnezeu șearpe ce, deșirîndu-și și îngropîndu-și inelele, se tîra cu șiretenie pînă ce,prinzînd putere, se ridica deodată în coadă și jăruia din mijlocul focului...

Răscolitoarea iscodire a iadului nu stărui, cu toate aceste, mult. Stoluri dupe stoluri, grangurii și porumbieii, turturelele și ciocîrliile ce se desprinseseră fără veste dintr-o nouă izbucnire a flacărei o șterseră cu bătăile lor de aripi și rostogoliră, de pe tavan și de prin colțuri, ciorile și ciorbii, bufnițele și liliecii...

Dar lupta nu se opri. Odaia se lumina și se întuneca de la o clipă la alta, și aci se învîrtejau printr-însa aripele iadului, aci ale soarelui.

Uneori însă — cînd nu se mai afla peste tot decît lilieci și corbi, șearpele din cămin reînvia de-a binele, și, tot lungindu-se, își azvîrlea umbra spurcatelor inele pînă pe corpul Caliopei, și pînă chiar peste acele părți ce se învecinesc cu împăduratele ținuturi ale orașului Cnid, unde Venera și-a așezat trandafiria

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

peșteră, și de unde țîșnește prea vestitul nectar ce, cu toate acestea, nu îmbată decît atunci cînd e turnat de Cupidon.

Siliți fără voie să urmărească mîrșava tîrîre, ochii lui Thalassa se deslușeau pentru întîia oară asupra osebirei ce este între un sex și celălalt...

O mai vijelioasă și amețitoare mișcare a flacărilor nimici însă din nou pe șearpe și, presărînd pe locurile pe care el își plimbase pîngărirea umbrei mari crini albi și petale de flori de migdali, zambile roze și toată zăpada de flori a primăverei, împresură pe Thalassa cu gînduri ce-i coborîră cerul în suflet.

De altminteri, Eros, el însuși, nu împrumutase trupescul vestmînt al frumosului tînăr ca să ajungă la jalnica josnicie a unei izbînzi de așa fel. Prinosul pe care îl voia el pe altarul său de zeu era al unui suflet care prin singura nemărginire a dragostei ar primi să se nimicească împreună cu corpul în sufletul și corpul prea iubitului...

Scopul semețului fiu al cerurilor era deci neîncetat același: urmărirea cea fără preget a desființării lui *două* în *una* și a retrimiterei în pacea nemișcării a nesfîrșitelor serii de numere ieșite din unitatea din care au luat viață și din care s-au împrăștiat la început în toate părțile.

Mărgean alb, pe ale căror degete unghiile își adînceau sidefările, picioarele copilei erau dar reluate între mîinile lui de căldură și frămîntate cu viață...

Aplecat cum se afla peste obrazul și inima Caliopei, el se silea să facă să scapere schinteia cea tainică din jarul ce-l mistuia, și, descleștîndu-i dinții, își lipea buzele de ale ei, pentru a-i trimite în suflet o parte din însuși sufletul lui.

Prin odaie, jocurile de umbră și de lumină își urmau alergările. Se înmulțeau corbii și liliecii? Nenumărate și groaznice îi năvăleau în minte și gîndurile întunerecului... Unul, mai cu seamă, îl tulbura: cel că flacăra din el ar zdruncina, poate, prin actul vieții, nedeszăvorîtele vreodată porți ale morții.

Deși lipsită de orice prejudecăți, firea lui — deopotrivă în această privință cu a celor de tot mari

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

și cu a celor de tot nebuni, fire ce ar fi stors plăcerea din orice durere și binele din orice ticăloșie — se da însă înapoi din fața tainicelor ape în care credea pe Caliope dusă: căci viața aleargă dupe viață ca pămîntul dupe soare.

Dar ciori și corbi, bufnițe și lilieci aproape nu mai erau. Lumina, ce se făcuse mare, troienea odaia sub o surpare de roze de argint, de aur, de roze-roze, și puteri, ce se simțeau, dar ce nu se vedeau, își răsfirau însuflețirea peste învinețitul corp, îl scoteau ca din fundul apelor morței, și, aruncînd pe Thalassa înapoi, aprindeau deodată albastrele stele ale ochilor Caliopei...

Iar fără să priceapă taina ce-l dusese acolo, Thalassa, care se oprise cîtva lîngă ușă, o deschise și se află în vioria liniște a nopței ce se spălase de catranul ce-o smolise...

Pasuri ca de lup o tulburară cu toate acestea multă vreme încă, și ochi de jăratic se arătară multă vreme peste insulă, cînd într-o parte, cînd în alta a ei...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

CIMPOI ŞI TIBICINE

Caliope deschisese ochii, însă recăzu aproape îndată într-un somn adînc. Simţirea ce, redeşteptîndu-se, o cuprinsese, fusese mai întîi a mirării.

Tot ce-o înconjura — mica odaie cu pereţii văruiţi, patul de scînduri pe care dormise, dulapul din faţa ei şi o masă de brad, cu toate că erau lucruri de netăgăduit, i se arătară ca nişte păreri. În zadar se freca la ochi, crezînd că poate doarme încă, visul în care se simţea cufundată nu se risipea. Uitase pînă şi de plecarea ei de acasă şi nu-şi mai amintea nici de vapor, nici de furtună. Dar împrejurarea ce o zăpăci şi mai mult fu de-a se vedea într-o cămaşă zdrenţuită şi culcată pe salteaua de paie a unui pat de scînduri.

Zgomotul mării, ce-i cuprinse auzul, şi înaltele ierburi ce se mişcau pe dupe geamurile albăstrii înveselite de soare, îi reumplură însă gîndul cu groaza furtunei prin care trecuse.

Primejduirea vasului şi ducerea lui la fund nu-i lăsaseră, cu toate acestea, în minte, cea mai mică urmă. Tot ce-şi închipuise era cel mult că dînsul, spre a se adăposti, izbutise să intre în vreunul din micile porturi de pe coasta Asiei şi că odaia în care se găseşte trebuia să fie a unui mic han de prin vreunul din ele.

Nedomirirea nemaidîndu-i răgaz, îşi căută cu ochii vestmintele şi, neaflîndu-le, privirea i se opri pe un

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cuier în care erau atîrnați niște pantaloni de dril, un tricou marinar vărgat cu verde și un brîu roșu.

Înfășurată în pîsla ce învelise patul, sări jos să mai facă și alte cercetări, dar nu mai descoperi decît doi mari și grosolani pantofi și o beretă de matroz. Cu un ac și cu puțină ață — peste care dete în cutia mesei — înseilă cum putu pantalonii, resfrîngîndu-i pe dinăuntru ca să-i scurteze, și dupe ce-i îmbrăcă umplu pantofii cu hîrtie, își băgă picioarele într-înșii, își puse pe piept tricoul, pe care și-l îngustă, își înfășură mijlocul cu brîul și, așezindu-și pe cap bereta, se îndreptă spre ușă... Înainte însă de-a o deschide, în trecerea ei pe lîngă oglinda pe care o zări într-un cui, o desprinse și se uită în ea. Și cînd, în locul fetiței ce știa că este, i se arătă acolo drăgălașul de băiețandru în care se schimbase, o apucă un rîs nebun, se strîmbă la el, îi arătă limba și sfîrși prin a-i da cu tifla...

Dar păcăliciul de sub geam, cu toate că-și scotea și el limba la ea, și că-i da și el cu tifla, era frumos de pica. Schinteietoarele și inelatele șuvițe de aur ce-i scăpau de sub beretă, alunecîndu-i pe gît și sărutîndu-i obrajii, îi înmulțeau nurii, și Caliope, în loc să mai rîdă și să se mai strîmbe la el, își apropia obrazul de al lui, îi trimitea bezele și încerca să-i ajungă buzele prin geamul albăstriu și rece. E de crezut chiar că dacă ar fi putut l-ar fi smuls de sub geam să se joace cu el *de-a baba oarba*, ori *de-a hoața-ascunselea*, cu *opi-secni-secna-bi* și cu *țangăr-mangăr-na-cafto*, pentru a sfîrși cu *ti-afto-berlengher-buf*.

Thalassa, care nu adormise decît despre ziuă, se culcase în pragul ușei, rostogolit în roșia lui manta de aba — rămășiță de purpură romană pe umerii sciți și traci ai balcanicelor popoare. Dar obiceiul de a fi pe picioare o dată cu ivirea soarelui, îl deșteptă, de cum se crăpă de ziuă, și tot el îl duse spre far, în care se urcă, și unde își îndeplini, ca totdauna, zilnicele îndatoriri.

Ridicat de o palmă, soarele părea că plutește deasupra mării. Stratele de aburi brumării se risipeau sorbite de el. Ceva mai jos, acolo unde marea părea că se împreună cu cerul, o dungă de un vioriu-închis se prelungea, într-o parte și în alta.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Coborît din far, Thalassa se gîndea cum să dea ochi cu făptura pe care marea i-o azvîrlise în braţe...

Dar cît farmec nu se dezlipi pentru el din clipa în care, la colţul uneia din potecile pe care le bătătorise, se văzu întîmpinat de un neînchipuit de frumos băieţandru.

Că-şi spuseră multe la această a lor întîiă întîlnire nu încape îndoială. Dar cîte şi le-au spus sunt greu de povestit. Ce este fapt e că înainte chiar ca ei să-şi fi vorbit, privirile li se încărcară cu sufletele lor... Al Caliopei, ce se aruncase mai întîi în al lui Thalassa, căzuse în el ca porumbielul în ghearele uliului... Al lui Thalassa, deşi cu o clipă mai tîrziu, se prăvălise în al Caliopei ca un soare ce scapă din osie şi alunecă în nemărginire, împreună cu lumile pe care le tîrăşte dupe el. Şi cînd Caliope mişcă buzele să-i vorbească, graiul i se făcu de miere şi de vin. De miere pentru că se asemăna cu dulceaţa florilor, şi de vin pentru că îmbăta pe Thalassa ca un must stors din strugurii din Syracuza ori din Şiraz. Cînd, dimpotrivă, cel care vorbi fu Thalassa, cuvintele pe care el le spuse părură Caliopei că sunt ale soarelui şi că se auresc ca grînele în vremea secerişului.

Împrejurimile, ce le pieriră în aceeaşi vreme din ochi, îi făcură să nu mai fie decît ei doi pe pămînt. Cît despre deosebirile lumeşti în care se născuseră, şi ce ar fi trebuit să-i despartă pe veci, ele se şterseră, ca şi cum n-ar fi fost. Cu ochii şi cu graiul, ei îşi spuseră tot ce pot să-şi spună doi copii care cred că fericirea este pentru oameni.

Cînd însă Thalassa fu silit să-i povestească soarta vaporului, milostenia minciunei îi polei cuvintele spre a-i da încredinţarea că toţi cei de pe vas au fost mîntuiţi şi că dînşii trebuie să se afle acum la Constantinopol, unde îi va fi dus corabia ce le venise în ajutor, pe cînd ea singură luată de pe punte de un val fusese scoasă la ţărm de dînsul.

Caliope îi sorbea vorbele, dar cînd auzi partea din urmă a spuselor lui, obrajii i se îmbujorară, gîndindu-se că va fi fost văzută de Thalassa în starea în care se deşteptase pe patul de scînduri al odăiei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Şi, cu toate acestea, îndată ce el o întrebă dacă n-ar fi bine să dea vreun semnal bastimentelor din largul mării, spre a se opri şi a trimite o barcă s-o ia, drăcuşorul de băiat şi drăcoaica de fetiţă îi făcu mutre, se strîmbă la el, iar pe jumătate glumeaţă şi pe jumătate supărată, îl făcu să înţeleagă că n-are nevoie să-i poarte de grijă, că doamna care o întovărăşise va şti ea ce să facă, şi că el nu e, cum se lăudase a fi, un coborîtor din neamul zeilor, ci un curat mojic, un om de rînd, cu desăvîrşire rău-crescut.

Zilele ce se scurseră de atunci se deşirară pentru amîndoi printre florile de măceşi ale dimineţilor şi se păstrară, mult timp, primăvăratice şi vesele.

Fragedă încă — aşa cum este totdauna verdeaţa în aprilie şi mai — iarba, ce crescuse înaltă, înecase pe Thalassa pînă la umeri şi trecuse de capul Caliopei. Pitite în albăstria ei umbră, flori nenumărate — cuişoare şi tămăioase, garofiţe pembe, portocaliul lapte al cucului — îşi sporeau miresmele, împrăştiindu-le de la una la alta, îşi spuneau, cu ajutorul nevăzutelor unde, cuvinte pe care oamenii nu le aud, dar ce sunt însuşi graiul florilor.

Copilăroasele jocuri ale Caliopei, rîsetele argintii ale amîndoror se răsfirară peste insulă din zori în amurg, pînă ce iunie, înlocuindu-le cu lenevia din căldurile lui, îi aduse într-o apropiere ce, cu toate că nu era mai mare, părea însă mai îngrijitoare.

Culcaţi în preajma farului, ei îşi povesteau multe şi de toate fără să-şi spună mai nimic. Cînd Thalassa i se uita în ochi, credea că străbate în adîncimile mării, iar cînd ochii ce se înecau într-ai lui erau ai Caliopei, el clipea şi îşi apleca pleoapele, ca şi cum privirile i s-ar fi dus în soare.

O dată cu răcoarea serei sau a vreunei adieri ce se ridica dinspre mare, ei îşi reîncepeau jocurile, se apucau din nou la întrecere, se ascundeau cînd pe dupe o clădire, cînd prin iarbă, şi îşi strigau şi îşi răspundeau: „cucu", „cucu". Dar, foarte des, şi tocmai cînd Thalassa se aştepta mai puţin, ea se furişa fără zgomot în spatele lui, îi sărea în cîrcă, şi, petrecîndu-i un şiret

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

prin gură, îl plesnea peste obraz cu o biciușcă din ierburi împletite...

Ca s-o sperie, el o lua razna cu dînsa, hoihăia de răsunau stîncile și nu-și înceta săriturile cu una, cu două.

Dar Caliope, care se dedulcise cu acest fel de joc, abia simțea că i se domolește căluțul, că și începea să-l asmută iar...

Îmbrîncit cum fusese fără veste în viața adevărurilor obștești, Thalassa se afla pe cale să ajungă un om ca ceilalți. Sub imboldul tinereței, sănătatea i se întorsese.

Și, cu toate acestea, lucrul de care el se ferea mai mult era tocmai cel de a se lăsa în voia mișcărilor ce-l tulburau...

Teama ca nu cumva să fie și ea vreo nălucă, pe care s-o piardă îndată ce-ar strînge-o în brațe, îl oprea mai cu seamă. Îl mai ținea însă pe loc și alt gînd: cel să nu cufunde, prin pîngărirea lui, în ticăloșia noroiului unei mlaștini trandafiria vărsare de zori a sufletului de nevinovăție peste care dogorîrile trupești nu trecuseră.

În Caliope se trăgăneau de asemenea fel de șovăiri: Gîndindu-se la tatăl și la mama ei, care amîndoi o credeau moartă, înduioșată, se hotăra să le dea grabnic de veste despre locul unde se află, deși tremura la singura presupunere că într-o zi sau în alta va fi silită să se despartă de Thalassa.

Acest băiețandru sfios și îndrăzneț i se așezase atît de adînc în suflet, încît nimeni nu l-ar fi putut smulge de acolo fără ca ea să moară.

Simțindu-se pe veci a lui, nebunatica zglobie își da totuși seama că prăpastia ce era între Thalassa și ea este cea dintre orice fată și orice băiat, dar peste care dragostea aruncă pod de aur dupe ce o umple cu flori...

Întrucît o privea pe dînsa, e adevărat că împrejurările în care fusese crescută de părinți abia îi îngăduiseră să ia cunoștință că băiatul nu e fată și că fata nu e băiat, fără ca să știe, totuși, ce e a fi băiat sau ce e a fi fată.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Neastîmpărată cum era, îi punea feluri de întrebări, şi el, care îşi ţinea cu greu rîsul, îi spunea că osebirea dintre unul şi altul stă în faptul că băieţilor le creşte păr pe buze, şi, uneori, pe picioare şi pe braţe, iar că femeilor nu le creşte decît la subţioară.

Dar Caliope nu se da învinsă: ea vrea să ştie că de ce sunt băieţii mai tari decît fetele, iar petrecîndu-i pe după gît braţul, îi frămînta cu degetele mîinei celuilalt braţ muşchii grumazilor şi ai sînilor, ce se răzvrăteau şi se întăreau ca piatra. În sfîrşit, ca să dovedească dacă el i-a spus adevărul, sau dacă numai a minţit-o, se apucă să-l gîdele, şi întreţea jocul pînă ce rîsul pe care îl făcea să se pornească îl silea să se tăvălească prin iarbă şi s-o roage să-l lase, că nu-i va mai ascunde nimic.

Dar tot ce-i spunea şi de rîndul acela nu era din nou decît un nou fleac, şi Caliope, spre a-l pedepsi, îl lovea cu biciuşca cea din ierburi împletită, îi sărea iar în cîrcă, şi, vrînd-nevrînd, îl făcea iar cal.

Biruitoare în amîndoi, căldura despletea iarba de pe insulă ca o coamă ce se mişcă la cea mai mică adiere. Cerurile aiureau şi marea gîfîia.

Nemilostiv şi cutremurător cezar în lumea visurilor, Thalassa, însă, era, în cealaltă, un copil pentru care femeia este zîna de rouă ce ar fi prăvălită de pe altarul ei la cea mai uşoară atingere a patimei. De flăcări, cînd ieşea din realitate, pe loc ce se izbea de ea, se făcea de gheaţă, şi singure vestmintele de băiat îl mai apropiau de Caliope. Dînsa, care nici nu-i bănuia starea sufletească, îl aţiţa cu întrebări neîncetat mai primejdioase. Stăruia, între altele, să ştie dacă e adevărat — precum i se povestise de o bătrînă ce ţinea de casa lor — că pruncul izbucneşte afară dintr-o bubă ce li se deschide fetelor la subţioară şi că e destul ca un băiat să le sărute, pentru ca buba să şi fie gata.

Şi, mai din glumă, mai cu dinadinsul, ce voia acum era tocmai facerea zisei bube, pe care, de altminteri, i-o şi cerea, pentru a-i dovedi, spunea dînsa, cît de drag îi este el şi cîtă mulţumire n-ar simţi dacă pustia asta de bubă i-ar fi făcută tocmai de dînsul, pentru ca

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

copilul ce ar buști de acolo să-i semene lui ca o picătură de apă.

Negreșit că rîsul ce-l apuca putea cu greu să fie oprit. Însă ea nu vrea să știe de nimic, și o ținea la fel, una și bună.

Hrănită, ziua, de soare și de neprecugetatele ei aițări; sporită, noaptea, de ispita destinderei mușchilor și a tainei întunerecului, flacăra vîrstei ce bătea pe tînăr cu uriașul ei talaz nu izbutea, cu toate aceste, să-i înfrîngă șovăirile. Buzele lui, ce ar fi mîncat pe ale Caliopei ca pe niște cireșe pietroase feciorelnicii sîni, ce ar fi fost prădați de flori ca o grădină din basme pentru nunta vreunui fecior de împărat, se aflau deopotrivă sub lăcomia acelorași simțiri ce, de la început, nu încetaseră s-o înfășoare.

Hotărîrile firei nu pot să fie însă stăvilite. Mai tari ca orice voință omenească, ele își urmează mersul către îndeplinirea țintei lor, iar ele lucrau și într-unul și într-altul cu o putere asemănată. Însăși deosebirea de naștere a Caliopei, cît și cea de avere a părinților ei, deosebiri ce păreau că o preursiseră să strălucească pe cele mai înalte trepte lumești, și însuși faptul că Thalassa nu era decît un copil din popor, care abia știa să scrie și să citească, erau, la urma urmei, niște împrejurări ce trebuiau, fără doar și poate, să le mărească dragostea.

Adevăr vecinic este, de altminteri, că tot ce nu e la fel caută neîncetat să vie în atingere, și iar adevăr este că prea marea apropiere nu întîrzială să aducă viitoare asemănări și, prin urmare, prevăzute și sigure depărtări.

Astfel, pe cînd în Caliope nu lucra decît un nespus îndemn de jertfă, în Thalassa vorbea semeția și cruzimea biruitorilor. Firea ei era dintre acelea care și-ar fi aflat bucuria pînă și în cele mai nemărginite suferinți, dacă ar fi știut că din ele ar fi stors o cît de mică mulțumire pe seama ființei prea iubite. În sufletul lui Thalassa nu încăpea, dimpotrivă, decît neînfrînata dorință de a robi, de a face din voința sa o lege și de a călca peste orice, spre a-și ajunge îndeplinirea pînă și a celor mai neînsemnate plăceri.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Mintea și simțirea acestui copil erau, într-un cuvînt, dintre cele mai ciudate.

Patima pe care obștea o numește dragoste nu-i zbuciumase niciodată inima. Se iubea prea mult pe el, ca să mai poată iubi pe alții, sau, dacă aceasta i s-ar fi întîmplat, ar fi fost numai dacă ar fi întîlnit pe o ființă în care să nu se vadă decît tot pe dînsul.

Alcătuire cu desăvîrșire deosebită, mintea lui înlocuia învățătura ce-i lipsea prin un fel de putere tainică, ce-l făcea să urce spre înaltele culmi ale științei.

Fiind ce era, el nu putea dar să rămînă, sufletește, decît străin de Caliope. Primejdia ce-l pîndea nu era însă mai puțin mare. Glumele și jocurile o întăreau în măsură cu prisosul de viață al amîndoror.

Calul, pe care ea îl silea cîteodată să-l facă, se schimba — cu cît trecea — într-un fugar zvăpăiat, într-un fel de armăsar cu meteahnă, care se poticnea cu ea de-a binelea și care — cum se întîmpla, cum nu se întîmpla — o azvîrlea — de cîte ori cădea — așa cum le-ar fi plăcut multor femei să cadă. Și tot pe negîndite, sau poate și pe gîndite, calul cu două picioare și cu chip și brațe de om — cal ori drac — își furișa mîinile pe sub tricoul ei, îi ardea sfîrcurile sînilor cu degetele și o pironea fără răsuflare sub jarul din el.

Caliope încerca să înlăture pieptul ce-o apăsa, dar stăpînindu-și iute micile înfiorări, în loc să-l depărteze, cu o mînă îl împingea înapoi, iar cu cealaltă îl trăgea tot mai mult spre ea. Buzele, însă, nu li se împreunau. Nu li se împreunau fiindcă Thalassa fugea ca de foc de cele care căutau pe-ale lui. Și o altă lege se învedera: că de cîte ori alergi după o izbîndă, de atîtea ori ea se trage înapoi, și că, dacă vrei s-o dobîndești, trebuie să-i aștepți, liniștit, sosirea.

Căci, oricare ți-ar fi iubirea, cu cît te înfigi mai mult într-un suflet, singur tu ești cel care îl oboselești, care îl scîrbești și care sfîrșești prin a-l depărta de tine.

Neajungîndu-și scopul, Caliope se hotăra, prin urmare, să se folosească de somnul în care el se adîncea, cînd i se culca în prag, cu corpul și cu obrazul pe jumătate căzute în albastrele băltoace ale lunei. El însă nu dor-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

mea — dupe cum este obiceiul a se spune — decît cu un ochi închis şi cu altul deschis.

Dar căldura crescuse. De la douăsprezece în sus, ea se făcea nesuferită. Soarele arpegia peste insulă, aprinzînd pe rînd colţurile stîncei şi făcînd să vîlvoreze coperişul farului. Vîrful ierburilor nu mai era decît paie. Viaţa se retrăsese din fiece fir către rădăcinile lui. Cerul, pămîntul şi marea păreau că ard.

Spre a scăpa de ispitele ce-l pîndeau, Thalassa, sub cuvînt că are de lucru la far, se zăvorea înăuntru.

Părăsită în voia ei, şi neavînd cu ce să-şi petreacă vremea, Caliope se lăsa pe pat şi căuta să doarmă. Flacările de afară îi biciuiau însă sîngele, îi răzvrăteau simţurile, şi ea se pomenea înconjurată de feluriţii Thalassa, pe care îi purta în închipuire. Strecurîndu-i-se pe rînd pe dinainte, dînşii se schimbau în mii de feluri; erau aci soldaţi romani, cu pulpele şi braţele goale şi cu sînurile acoperite cu piepţare din solzi de alămuri; aci cavalereştile întrupări ale veacului de mijloc, în armure de fier sau în zale ţăcănitoare, şi aci frumoşii paji cu strînse ţesături de matase pe plasticitatea picioarelor şi pieptului... Dar cu toate că toţi semănau cu Thalassa şi că toţi erau deopotrivă de frumoşi, unii aveau ochii negri ca noaptea, şi alţii blînzi şi dulci ca un răsărit de lună sub taina codrilor. Dar, orişicum ar fi fost ei, fiindcă în fiecare schinteia un Thalassa, galeşe se duceau privirile Caliopei către fiecare...

Cît despre Thalassa cel adevărat, adeseori, gonit din far de zăduful amiazului, el alerga spre ţărm, intra o clipă în răcoarea sanctuarului, în care se dezbrăca, şi se azvîrlea, la urmă, în apa rece a mării, culcîndu-se cînd pe un val, cînd pe altul, şi lăsîndu-se să fie legănat de toate...

Înapoiat, mai tîrziu, între răcoarea marmorelor, în mijlocul nespusei lîncezeli ce-l apuca, el nici nu-şi mai da osteneala, într-o zi, să-şi mai îmbrace vestmintele, pe care le lăsase acolo, ci, înfăşurîndu-se în mantaua şi în cearşaful aduse cu dînsul, se culca pe străveziul jertfelnic, părăsindu-şi corpul şi sufletul unor clipe de împăciuitoare şi fericită odihnă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Aceeași simțire — nevoia de a se mai afla în aer liber — se deștepta cîteodată și în Caliope, o ducea să părăsească odaia și să ciocănească cu o piatră în ușa farului, iar — neprimind nici un răspuns — o făcea să colinde insula, să alerge printre steiuri, s-o ia de jur împrejurul țărmilor, doar de o da de vreo adiere și doar de-o întîlni pe Thalassa.

Neaflarea lui o îngrijea însă, și gînduri și griji de tot felul îi strîngeau inima. Dumnezeule! își zicea ea atunci, poate că Thalassa, intrînd în mare și voind să se scalde, va fi fost izbit de vreun val, luat de el și tîrît departe. Poate iar — căci ce nu se poate? — îi va fi venit vreo ameteală, va fi alunecat în vreo vîltoare, și — „Dumnezeule! Dumnezeule!“ — se va fi culcat în fundul apei — înecat — mort. Răsunetele insulei erau tulburate astfel de neîncetatele ei strigăte. Chemîndu-l pe nume din toate puterile, și urcîndu-se din nou pe stînci, ea se uita peste tot, se întorcea în odaie, alerga spre ușa farului, în care bătea din nou, și nu se liniștea pînă ce nu da cu ochii de el. Alteori, cînd de asemeni îl căuta și nu-l găsea, o teamă mai ciudată îi întuneca mintea: Plecarea ei de acasă, vaporul și furtuna, insula și Thalassa, el însuși, i se înfățișau ca niște lucruri așa de neadevărate, încît, cu încetul, o încredința că nici nu sunt altceva, că ea, Caliope, e tot acasă și că, negreșit, doarme dusă în vreun vis din care, cînd se va deștepta, nu va mai rămîne nimic. Fără îndoială, știa de minune că umblă, că simte și cugetă, că vede și aude, dar în somn? în somn oare nu se vede și nu se aude, nu se îndeplinesc mișcări, nu se vorbește chiar, și, cu toate acestea, tot ce pare adevăr e, oare, altceva decît o vremelnică rătăcire a minței și a simțurilor?

Cercetările ei, ce reîncepeau atunci, se făceau astfel tot mai aprige și, într-o asemenea zi, o duceau lîngă intrarea sanctuarului, iar tocmai în vremea cînd Thalassa, ieșit din înviorarea valurilor, își dormea pe masa jertfelnic așternută cu roșia desfășurare a mantalei, arzătoarea furtună a refluxului de putere și de tinerețe ce-l reluase în stăpînire. Cu un picior întins și cu altul atîrnîndu-i în jos, corpul lui aproape gol, de pe care cearșaful alunecase în parte, își răsfrîngea, în oglindi-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

rea pereților spartana plasticitate, și cînd Pheb, ce coborîse pe cer pînă în dreptul intrării sanctuarului, își repezi înăuntru săgețile de aur și sîngeroasa purpură a apusului, atît el, cît și păginescul subsol de olimpian sau apolonian templu părură că se rup din loc și că, învîrtejindu-se cu o ametitoare iuțeală, se duc să cadă drept în soare.

Caliope, care îi atinsese pragul, și care îi cercetase cu ochii adîncimea, întrevăzu, în penumbra aurie, ceva care nu i se mai arăta a fi o pămîntească făptură, ci un zeu cu totul și cu totul ciocănit din aur, iar al cărui suflet ar fi curatul aur al luminei.

Agățîndu-se, spre a nu face un pas înainte, cu amîndouă mîinile, de sculptatele chenare ale dreptunghiului intrării, și voind chiar să se tragă înapoi, ea nu izbutea decît să se plece și mai mult peste abis. Ochii ei, oricît ar fi vrut dînsa să-i dezlipească de pe Thalassa, rămîneau țintiți asupra lui, și, cu voia sau fără voia ei, inelatul păr de aur, fluidicul aur al obrajilor, purpuriile buze înflăcărate cu aur roșu, aurul ce ca apele Pactolului îi curgea de pe umeri, cel de pe colnicele brațelor și pieptului, arama picioarelor, pe care ridicăturile mușchilor o aureau cu schinteieri, tot aurul viu ce se află pe un corp de frumusețe și de putere, precum și cel cu care soarele îl sufla i se azvîrlea în priviri, îi curgea topit în sînge și, neștirbindu-i nevinovăția, îi ducea pe prea iubitul în suflet și în corp.

Oglindită pe poleiul gheței pereților, ispita de pe jertfelnic, răsfrîngîndu-se pe tavan, se lungea pe lespezi, și Caliope simțea că brațe nevăzute o iau pe sus, că o împing către un nou pas, și apoi către altul; că ea face chiar acele pasuri cu adevărat și că ele o poartă și o apropie de sfinx, de scrisa din soarta ei.

Și dintre trîmbițările ce-i tulburau auzul, și ce semănau cu o trufie deopotrivă cu a tibicinelor romane de odinioară, se desprindeau romanțele fără cuvinte ce nu cîntă pentru oameni decît o dată în viața lor.

Dar în momentul cînd ajunse la doi pași de jertfelnic, și numai la doi pași de prăpastie, o mișcare a lui Thalassa înlătură pînă și cel de pe urmă colț de cearșaf ce i se ținuse agățat de mijloc, și ea zări, în locul ce

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

pînă atunci fusese coperit, o tolănire ca de bestie, ce nu era nici şarpe şi nici pasăre, şi ce nu avea nici picioare şi nici aripi. Inelarea ei posomorîtă dovedea că trebuie să fie din neamul tîrîtoarelor, deşi era din altul mai tainic — dintr-unul ce rămîne mult timp necunoscut fetelor de împăraţi, şi ce nu fusese nici măcar închipuit de Caliope.

Însă, ori din ce neam ar fi fost acea năprasnică ciudăţenie — în ea care este — pentru a spune adevărul — singurul temei al vieţei — care străbate printre zăvoare şi paznici în inima celor mai crăieşti şi împărăteşti palaturi, care — zmeu înaripat — îşi răstoarnă prăzile, cu răsuflarea tăiată, sub junghiul plăcerei, care nu ţine seama de strigăte şi plînsete, de mînii şi împotriviri, şi care aşterne sub ea orice osebiri lumeşti, care cutremură pe cele mai plăpînde făpturi cu viaţă şi cu moarte, în ea Caliope presimţea, totuşi, omorîtoarea muşcătură şi o închipuia că va fi în ochii prea iubitului făcută.

Jalnice bălăngăniri de clopote ce chemau la pogribanie i se trăgănară astfel în simţire... Ele înlocuiră arzătoarele trîmbiţări, iar Caliope nu mai văzu pe Thalassa decît rostogolit în moarte de dihania ce, neîndoios, i se urcase acolo pe cînd dormea.

Cu toate acestea, hotărîtoarea mişcare ce o făcu — şi o făcu chiar de ar fi fost să moară în urmă dintr-însa, iar, ca să-l scape, se aruncă cu iuţeala fulgerului asupra bestiei, o apucă de mijloc, îşi încleştă degetele pe ea, voi să-i înăbuşească o dată cu viaţa, urîţenia, şi, smucind-o cu putere, cercă s-o urnească din loc şi să-i strivească capul de pereţi.

Dar amorţita ciudăţenie îi zvîcni fără veste între degete, se lungi şi îşi umflă inelele, fumegă şi se îngroşă de turbare, şi Caliope simţi că, aproape în acelaşi timp cu bestia ce dintr-un salt îi scăpă din mînă, încape între braţe ce se închid asupra-i, ce-o prăvălesc între sîngeriile brazde ale cutelor mantalei, pe cînd dinţi şi unghii ca de pasere de pradă o sîngerează, îi sfîşie hainele, o despoaie toată...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

GRIJANIA DE FOC

...Dar — ora lui Priap fu peste Caliope, și un strigăt, urmat de vorbe înginate și de alte strigăte, tăia aerul.

Pe jertfelnic se mișcă o luptă ce, amestecată cu strigătele, se răsuci într-o încolăcire de vîrtej, și carnea feciorelnică se munci ea singură, spre a face viața teacă a unui paloș.

Nu trecu însă mult, și Thalassa păru Caliopei înspăimîntător, și ea căută să-l înlăture, înfingîndu-și dinții în unul din umerii lui. Dar ochii ei întîlniră ochii de flacări, și crezu că vede pe însuși zeul luminei, pe Helios, în care primi să se cufunde și să moară. Cărnurile ei sfîșiate țipau zadarnic. Un nou vîrtej o luă pe limbile lui de foc și o ridică de la pămînt. Pereții, jertfelnicul pe care era răstignită, tavanul se puseră în mișcare și, amețind-o și sfîrșind-o, luîndu-i văzul și răsuflarea, o îmbrînciră cu capul în jos într-o vultoare de întunerec roșu.

Mîinile de foc ce treceau peste ea o frămîntau ca pe o pîine și, nimicindu-i putința oricărei mișcări, făceau loc unei nemilostenii ca de rît, ce i se înfigea în cărnurile rănite, ce i le scotocea cu lăcomie, și ce, croindu-și făgașul printre ele, și-l adîncea.

De fapt, scris este la carte ca din durere să nască plăcerea, și că mărimea ei să fie deopotrivă cu pîngă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

rirea și cruzimea săvîrșită, cît și cu zvîrcolirile nesupunerei întîmpinate.

Și tot la carte scris stă ca umilirea și silnicia unei făpturi ale cărei împotriviri au fost înlăturate să înzecească bucuria izbînzei biruitorului și să deștepte în aceeași măsură pe a biruitului.

Căci, orice s-ar zice, mulțumirea să simți că mori este tot așa de mare ca și cea pe care ți-o dă viața.

Și tot așa: plăcere este să răzbești pe altul în bătaie, și plăcere este să fii răzbit de dînsul.

Și pentru aceasta, Caliope, care murea și nu murea, și care s-ar fi făcut fiară ca să-l sfîșie, nu-l vrea, dar îl stringea în brațe, își lipea pieptul de al lui și lăsa buzele să-i fie supte de lipitorile pe care le simțea că-i beau sufletul.

Ea se îmbăta de durere cum te îmbeți de vin și hohotea de plîns fiindcă se vedea batjocorită cu atîta nerușinare și cruzime. La urma urmei, o mai cuprindea și un alt necaz: cel că nu era în putința ei să-și asemuiască sufletul așa de cu desăvîrșire cu al lui încît să nu mai întocmească cu preaiubitul — cu zeul și cu mizerabilul — decît o aceeași bătaie de inimă. De astă dată cine făcea pe calul nu mai era însă Thalassa, și zăbalele în gură le purta ea.

În boiestru sau în trap, cînd de voie, cînd de nevoie, cea care pleca, de astă dată, era ea. Thalassa, deși împrejurările nu-i îngăduiseră nici să-și proptească cel puțin picioarele în scări, o stăpînea cu întregul corp aplecat spre gîtul ei, pe dupe care își trecea un braț, pe cînd, cu șoldurile și cu brațul care îi rămăsese liber, o împingea către mistuitorul pisc al voluptăților, de unde, apoi, o făcea să-și ia vînt, să sară cu el în soare, unde cădea în mijlocul unor împroșcări de aur topit, ce intrau în ea și ce se vărsau împrejuru-i.

Grijania leturghiei de foc cu care lua cunoștință îi era turnată iute — foarte iute — dar clipele erau veacuri, printre care Priap încetinea mișcările lui Thalassa, i le oprea chiar, spre a-l repezi și mai năbădăios către iconostasul din fundul altarului Venerei, și pe care, ajungîndu-l, îl zguduia cu țepene lovituri ca de berbece cînd bate taracii la o moară.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Cu obrazul jupuit și singerat de frecușurile primite, copilandrul căruia, în acest locaș, i s-a dat slujba să miște cădelnița în fața popei și să răspundă cu „Doamne miluiește și aleluia“ la boscorodelile rugăciunilor, strîns cu ușa de vlădica, pe care îl găsise căpiala, se scrivea de plîns, tremura vargă și nu se hotăra cu nici un chip să umple potirul a doua oară cu vinul tainei.

Dar cu Preasfîntul nu era de glumit: îi trăgea dăscăliciului de-i mergeau fulgii; îl făcea să vadă stele verzi, și dîndu-l cu capul cînd de un perete, cînd de altul, se pomenea cu el că o rupe și cu „aleluia“ și cu „Doamne miluiește“, și că le strigă, apoi, cu glas tare, pe amîndouă, pînă zicea că nu e el.

Piciul, însă, o băga pe mînecă, fiindcă vedea că slujba nu se mai sfîrșește, își spunea că s-au dus boii dracului, și se hotăra, orice ar fi să iasă, să nu mai dea semn de viață, să facă pe mortul. Dar tîrnuielile pe care i le da arhiereul îl scoteau din îndărătnicie, iar, deși era aproape o rană în întregimea lui, îl făceau să toarne și să primească neîncetat cuminecătura...

Caliope, din al șaptelea cer de care trecuse, se pomenea în al optulea, și din acesta se izbea pe nerăsuflate de nimicitorul prag al celui de al nouălea, în care intra — și în care ochii nu mai văd, urechile nu mai aud și limba aproape cu moarte se leagă.

Pe dinăuntru, templul ardea dintr-o parte în alta în flăcări de ghee nă. Mozaicurile de preț, pîngărite cu sînge închegat, îl prefăceau într-o urlătoare Sfîntă Sofie la intrarea păginilor în ea.

Cît ținu pentru Caliope acea vecinicie, și care i-au fost simțirile și cugetările în vremea cît ea a dăinuit, cine ar ști să spună? Este, poate, mai aproape de adevăr că pe cînd o ardeau toate flacările și o duceau toate vîrtejurile, ea n-avea nici un gînd, și că, afară de simțirea schingiuirei și a plăcerei, abia își da seama că un Thalassa care și-a ieșit din minți o ținea încleștată între brațe de oțel, că-i sfîșiase mai întîi îmbrăcămintea, și că — drăcesc și dumnezeiesc — îi bătea acum în suflet și în corp, cu grele lovituri de ciocan, cele nouă ceruri și cele nouă iaduri.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Dar soarele, aprinzînd părul lui Thalassa, care îi mărise o clipă pe sîni, îi puse pe cap un coif de aur, și îmbucînd păgînețtile tibicine ale neronianelor izbînzi, îl lipi mai strîns de ea, și din al noulea cer, dincolo de care s-ar fi crezut că e numai nimicul, o duse — printre scrîșniri de dinți și lacrimi — în al zecelea și în al unsprezecelea, și nu se opri — desființîndu-se și desființînd-o — decît în al douăsprezecelea și cel de pe urmă.

De ciudă și de mînie, Eros, care vedea osebirile dintre suflete păstrîndu-și puterea, își acoperea fața, căci din nici o parte — fie din lumea sufletească, fie din cea planetară — nu se ivea întoarcerea lui două către una, și numerile își duceau înainte seriile, iar tot ce este își urma mișcarea, și deci viața, prin neasemănările din acest *tot*.

Dezbrăcat de gloria lui, soarele astupa cu un ochi ca de foc intrarea sanctuarului, răspîndind pe pereți o sfîșietoare moarte de zi, iar dintre Caliope și Thalassa, cel care se deștepta mai întîi din nesimțire fu dînsul. La o deplină conștiință a vieței el nu se întoarse însă îndată. Se urcase prea sus, și legea care voiește ca adîncimea prăpastiilor să stea în strînsă și dreaptă legătură cu înălțimea culmilor atinse îi măsurase căderea pe urcarea săvîrșită.

Neputînd să străbată și să rămînă în cerul neființei, pămîntul îl relua în ticăloșiile și noroiul lui, cu aceeași putere cu care Thalassa năzuise către nimicire.

Soarele își scurta pe marmore trîmbițele, pe care el nu le mai îmbuca pentru a cînta biruințî, ci jalnice duioșii, ca ale cornurilor de vînătoare ce se întîrziază în depărtările de un albastru-închis al pădurilor cuprinse de noapte.

Dar din corpurile ce nu se clintiseră spre a-și despreuna îmbrățișarea în care ar fi voit să-și lase viața, tot ce era dumnezeiesc se ștergea o dată cu jarurile ce mureau în oglindirea marmorelor, iar din cele patru colțuri ale încăperei se desfășurau pe pereți niște mari și întunecate draperii, ca și cum piatra de onix ar fi fost catafalcul pe care două ființe moarte de dragoste și-ar dormi somnul de veci.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Nori negri brăzdau apusul în dreptul soarelui, pe care îl înghițiseră înainte ca el să scapete. Cîteva stele licăreau la marginile acestor nori, și trimițîndu-și nehotăritele năluci galbene pe peretele din fund, semănau cu jalnicele făclii ce ard la capătîiul unui coșciug.

Dar vîntul se iuțise, și grămădind nori peste nori îi spintecase cu tăioase încrucișări de fulgere și le spărsese apa, potopind-o peste insulă.

Și numai întru tîrziu Thalassa luă realitatea în circă și o duse s-o așeze dinaintea vetrei din odaia pe care flacările din sufletul lui o lărgiseră odinioară într-o nemărginită împărăție.

Iar atîta cît mai ținu noaptea, Eros își plînse de la pămînt la cer înfrîngerea, și Priap își rînji bucuria.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

DIES IRAE

Ei se iubiseră a doua zi și în zilele ce urmară așa cum nu s-a mai iubit. Dragostea lor fusese îngerească și pămînteasca. Ei își înecaseră sufletele cu ceruri și se sfîrșiseră prin istoveala sărutărilor. N-aveau nevoie să-și vorbească pentru a-și ști cugetările. Și le ghiceau din ochi, cînd nu se uitau unul la altul, și le știau prin simțire. Se iubiseră după felul antic și după cel al zilei de azi. El se făcuse miel, și întinzîndu-i-se la picioare își punea capul pe genunchii ei. Făcea zgoande și copilării, și nu mai vrea să mănînce decît din palma ei. Vorbele lui erau garoafe roșii și îmbătau. Ale ei aveau aripi legănătoare. Simțiseră toate plăcerile și trăiseră toate tainele dintr-înșii. Intraseră atît de mult unul în altul, prin pori, prin buze, prin răsuflare și auz, prin ochi și suflete, încît trăsurile chipului lor începuseră să se asemene. Cine nu i-ar fi știut, și i-ar fi văzut numai, ar fi crezut că Thalassa e un frate mai mare alături cu un altul mai mic.

În cele dintîi timpuri el o înconjurase cu îngrijiri de frate, de tată și de mamă. Cînd ieșeau, trebuiau să fie totdeauna amîndoi, și nici unul nu pierdea din ochi pe celălalt. Jertfiseră peste tot aceleași prinoase aduse aceluiași zeu: în sanctuar, în odaia farului, în vîrful lui, în umbra înaltelor ierburi și printre stînci — în fața lunei și a soarelui — în a stelelor și a mării, pe care le luau ca mărturii ale iubirii dintre dînșii; iar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

el, pentru a dovedi Caliopei că o femeie nu e scăzută, prin stările în care e pusă de fire, o schimba, în unele momente, în bărbat și, luînd locul femeii, o înnebunea și înnebunea.

În sufletele lor, însă, lumina ce creștea tot mai puternică era că, pe lîngă osebirile trupești ce-i despărțeau, mai se aflau într-înșii și alte neasemănări, ce se împotriveau ca unul să se desființeze în celălalt. Desigur, ei nu-și dau încă seama că tocmai aceste osebiri pricinuiseră apropierea lor, cu toate că, dacă ar fi deschis bine ochii asupra mișcărilor ce li se petreceau în suflete, ar fi simțit îndată că, de cum aceste osebiri alunecă spre nimicire, ei se depărtează unul de altul cu aceeași putere ce lucrase la apropierea lor.

Dragostea din ei era deci hrănită tocmai de războirea pe care o duceau între dînsele lăuntricele lor porniri.

Vaporul, cu îndestularea pentru toamnă a pazniculuí farului, se arătă însă în largul mării, și cînd Caliope îl zări, pentru a nu fi văzută de cei de pe el, se ascunse într-o scorbore a stîncilor.

Dar dimineții le și serile se răcoreau, și iubirea lor nu mai bătea din vechile aripi. Îngustimea odăiei, întemnițîndu-i între pereții ei, le curma jocurile, iar dragostea din vatră, în care focul pîlpăia neîncetat, le cojea obrazurile. Neavînd cu ce să se îndeletnicească, își vorbeau de nu mai sfîrșeau, și păreau niște pasări ce ciripesc-ciripesc pe aceeași cracă. Dar după ce își povestiră tot, se întîmplă că începură să se uite mai bine unul la altul, și de cîte ori nu le mai lua mintea cîntecul grangurului și al privighetoarei din ei, nu se mai vedeau zei, nici trupește, nici sufletește, ci niște sărmane și nefericite făpturi ca multe altele — ca toate chiar.

Cu toate aceste, obiceiul lua locul dragostei, și neînfrînta lui lege urma să-i arunce în brațe, deși plăcerea pe care și-o smulgeau și și-o dau nu mai era de mult cea din trecut.

Caliope — deși Thalassa își detese silința s-o încredințeze că firea n-a fost nedreaptă cu femeia deosebind-o de bărbat prin alcătuirea ei trupească — nu în-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ceta să se gîndească — fără ca el să-i știe cugetarea — că nu e umilință mai mare ca cea care așterne pe femeie — împărătească de-ar fi — sub mîrșava trufie a bărbatului, orînduind ca însăși plăcerea pe care o va simți să-i vie tot de la el, și să fie chiar măsurată pe a lui.

Acest gînd, și altul, că Thalassa este un om de pe cea mai de jos treaptă, și că-și răzbună pe ea —atunci cînd o face să-i aiureze în brațe și să-i caute singură buzele — de străvechile umiliri ale celor din care el își are obîrșia, îi încărcau ochii cu o mînie vînătă.

Dar pe loc ce mitocanul și mizerabilul îi arunca o căutătură, Caliope i se rearunca de gît, și Priap își reazvîrlea prada pe altar. Mizerabilul și mitocanul i se arătau, atunci, iar zei, și ea voia să moară din nou prin amîndoi, cu toate că — aproape în aceeași clipă — o neașteptată răzvrătire o făcea să se apere cu unghiile și dinții.

Dar, la urma urmei, cea care cădea învinsă era tot ea. Neapărat că dînsa nu-și ierta nici una dintre aceste căderi, și că viața i se ducea ridicînd pe Thalassa la culmea pe care popoarele își înalță idolii, sau coborîndu-l în prăpastia acelor nefericiți pe care avuții acestui pămînt îi schimbă în bestii cu două picioare, ce nu mai sunt legate cu omenirea decît prin chip și prin corp. Simțirea ei o tîra spre el, dar judecata o depărta, și cătințele urmau în zadar căderilor, căci abia ieșea din una și se rostogolea în alta.

În Thalassa se îndeplinea un proces sufletesc asemănat. Copilăroasa fragezime de simțiri a începutului dragostei lui scăzuse pînă ce pierise. Coborît din lumea visului în a realității, voia să poruncească și acesteia, după cum poruncise celeilalte; dar singura stăpînire a corpului Caliopei nu-l mulțumea. Dușmănia pe care dînsa nu-și mai da osteneala să i-o ascundă, spre a-l înșela și spre a se înșela asupra simțirilor ei adevărate, îl îndîrjea să-i caute sufletul printre cărnurile rănite.

Învrăjbiți, și crezînd că se urăsc, ei își răspundeau cu vorbe înțepate și scurte, sau tăceau, ca și cum nu s-ar fi auzit. Și, cu toate aceste, nu trecea mult, și se pomeneau unul în brațele altuia. Dar vina pe care

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Thalassa căuta în zadar s-o ierte Caliopei era că printr-însa fusese scos din prea înalta lui împărăție, fără ca, cel puțin, ea să-i fi dat, în schimb, una din acele beții ale simțurilor în care s-ar fi întrupat toate cutremurile nemărginirei.

Dar pe ea o apăsa tot așa de greu o altă simțire: priceperea că și-a legat soarta de un om de rînd, de care ar fi fost nevoită să roșească dacă împrejurările i-ar fi dus pe amîndoi afară din insulă.

Nepotrivirile dintre ei, pe care flacăra ce-i mistuise le ștersese un timp, li se dau pe față și stîrneau pe unul împotriva celuilalt, spre a se urî, spre a se batjocori și a se iubi...

S-ar fi putut zice despre ei că se certau mult fiindcă se iubeau mult.

Dintr-un nimic, vorbele ce li se ascuțeau întocmeau niște săgeți ce plecau zbîrnîind de pe coardele arcurilor și ce se duceau să le rănească inimile.

Puținele cunoștințe pe care Thalassa le cîștigase, din auzite și din citiri întîmplătoare, și pe care el i le destăinuia, porneau risetele Caliopei. El socotea, bunăoară, că zeii olimpici nu trebuiesc înapoiați prea mult în timp, și că Alexandru cel Mare a trăit cu 102 ani după Cristos.

Caliope făcea mare haz de năzbîtiile lui. Dar el se încăpățîna să le dea drept adevăruri istorice netăgăduite.

Dintr-o glumă în alta, ajungeau la vorbe grele, și prăpastiile sufletești și lumești ce-i despărțeau, și peste care ei presăraseră multă vreme trandafirii arzătoarei lor patimi, li se adînceau sub pasuri, negre. Hotărît, dînșii nu se mai potriveau unul cu altul. Hotărît, nici unul din ei nu-și va nimici sufletul în al celuilalt. Hotărît, el era pentru Caliope nu numai un om fără carte, dar și un nemernic bădăran, pe care numai aiurarea simțurilor i-l așezase ca pe un zeu în suflet, și, tot hotărît, Caliope nu mai era pentru el zîna din basme. Frumușică cel mult, dar o fetiță ca toate, și chiar mai arțăgoasă și țîfnoasă decît cele mai multe, cu porniri rele din naștere și mică la înfățișare, ca și la suflet.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Spre a-i scădea vinovăția el nu-și zicea nici cel puțin că ea este o copilă, și că judecata și inima ei nu putea să fie altele la o virstă atît de puțină.

Dar schimbarea dintr-înșii era firească: întemniați de asprimea vremei între înguștii pereți ai odăiei, ei trăiseră prea mult unul lîngă altul și unul în altul, se cunoscuseră prea mult, pentru ca să nu ajungă la o răspîntie a vieței...

De altă parte, Thalassa, care ar fi vrut să se scape de realitate, o ura cu o patimă asemănată celei cu care o chemase.

Cu toate aceste, nu e om care să nu fi încăput vreodată în stăpînirea acestei realități și să nu înțeleagă că firele de păianjen pe care le țese împrejurul mai tuturor oamenilor, oricît de subțiri li s-ar părea, nu se rup decît o dată cu ale vieței lor.

Caliope vorbea-vorbea, și, cu cît trecea, graiul i se schimba în urîcioasa scîrțăială a unei mori stricate.

Thalassa nu apuca să zică un cuvînt, și ea spunea o sută. Femeile, se gîndea atunci el, trebuie să aibă un arcuș sub limbă, arcuș care, de cum scapă din opritoare, dă drumul la atîtea vorbe, încît nu e bărbat să poată să le prididească. Într-o zi, fie că scos din minți de neîncetatele ei limbuții, fie că din greșeală, el o împrînci, și Caliope fu repezită de colțul sobei. Împrejurarea avu însă urmări pe care nici ea, nici el nu le puteau bănui, căci, din acea clipă, ea nu mai văzu în Thalassa decît pe un dușman de care începu să se depărteze atît prin suflet, cît și prin corp. Lupta ce se da în ea nu era, cu toate acestea, mică. Zile întregi, fără să mai răspundă la nici una din vorbele lui, ea nu contenea să aștepte ca el să-și mai arate căința o dată, s-o mai roage iar să-l ierte, și, cînd aceasta se întîmpla, încăpățînarea o reașeza în mutenia ei, și se uita la dînsul ca și cum nu l-ar fi văzut.

Încordarea dintre ei sporea astfel. Dar însăși această încordare răzvrătea și mai mult simțurile lui Thalassa. Neizbutind s-o scoată din posăcie și mutenie prin vorbe și rugăminți, prin glume, el luă cu încetul altă cale. Se încercă să-i petreacă fără veste brațele pe dupe gît și să-i fure buzele, oricare i-ar fi fost ciuda.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Ea însă se despletea de strînsoare, aluneca afară dintr-însa ca un şarpe, sau se apăra cu înfigeri de unghii şi de dinţi, îl trăsnea cu ochii şi cu vorbele, şi, din pisică ce era, se făcea fiară...

Thalassa mergea şi el spre sălbăticie. Cu obrazul şi cu gîtul vînăt de muşcături şi sîngerat de zgîrieri, deşi el ieşea mereu învins din luptă, valul de sînge ce-i năvălea în creieri îi întuneca ochii, ridicîndu-i totdeodată şi judecata.

Gîfîitor, şi pe jumătate nebun, nemaiţinînd socoteală de nimic, una dintre neprevăzutele lui cercări îi dete, totuşi, biruinţa.

Izbită de cîteva puternice lovituri în şale, ea fusese în adevăr silită să-şi descleştеze dinţii pe care îi înfipsese într-unul din umerii lui goi, şi, hohotitoare de plîns, se surpase sub umilinţa silnicului spasm al sexualei trufii.

Ziua minieі sosise, prin urmare, şi pentru ei, dupe cum soseşte pentru toţi.

Aprilie şi mai, cu tinereţea lor din cer şi de pe pămînt, cu frăgezimea din iarbă şi cu lîncezeala cu care le străbătea corpurile; iunie, cu înflăcărarea lui, îi văzu iar aci alergînd şi jucîndu-se, aci căutîndu-şi pricină cu luminarea şi reajungînd la schimbul jurămintelor, pe care, de altminteri, amîndoi şi le făceau în parte, că de veci n-au să-şi mai zică un cuvînt, pentru ca, dupe foarte puţin, ei să-şi vorbească din nou şi să se iubească din nou...

Reurcarea lor spre ceruri îi trîntea însă grabnic la pămînt şi le deştepta priceperea că între ei nu va fi niciodată — nici chiar cînd zvîrcolirile plăcerii îi va arunca în nimicirea ei — altceva decît o prăpastie în care deosebirile sufleteşti se vor păstra aceleaşi. Pe ea, mai cu seamă, o prindea urîtul, şi-şi mărturisea că singură părăsirea insulei le-ar fi mîntuirea. Tatăl şi mama ei — încredinţa ea pe Thalassa — care i-au făcut oricînd toate voile, îndată ce vor afla că dînsul e cel care a scăpat-o, nu se vor împotrivi dragostei lor...

Mîhnit şi supărat, sau, mai bine zis, cu inima sfîşiată, el, de cele mai multe ori, nici nu-i răspundea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Cel mult dacă îi spunea, cîteodată, că o înțelege mai mult chiar decît crede ea, că vede că i s-a urît cu viața pe care o duce, dar că el al insulei este și al insulei va rămînea. Pe lîngă aceasta, ce ar căuta el printre oameni? S-ar duce oare spre dînșii pentru a fi umilit? Simte și cugetă el la fel cu ceilalți? Îl așteaptă undeva o mamă, un tată? Are el frați? Prieteni? Este el cu ceva legat de lume? Singur s-a pomenit de mic, și singur vrea să moară. Cu ea, desigur, nu e tot așa: din leagăn a deschis ochii pe avuție, a fost răsfățată și crescută în matase, și, vrînd-nevrînd, e osîndită să fie ca celelalte. A fost sărbătorită și lingușită, i-a plăcut să aibă slugărnicii împrejur, să audă spunîndu-i-se că e picată din soare. Și, apoi, în lumea în care ea vrea să se întoarcă n-o așteaptă oare vîrtejul plăcerilor, palatele așternute cu covoare de preț și pline de lucruri schinteietoare? Dar călătoriile? Nu i-a spus ce sunt orașele mari — ce e Viena, Parisul, Londra — și nu se ridică oare, în mijlocul lor, de peste tot, poleita amăgire a luxului, a teatrelor, a stradelor și a graiului? Da, să plece, locul ei nu era în insulă, lîngă el. Un val i-a adus-o, un val s-o reia. Și să nu se mîhnească. Căci ce este dînsul? Un rătăcit pe acest pămînt, și care nu înseamnă nimic pentru oameni. Dar pentru ea? Va fi fost el altceva? Ei dal — se va gîndi, mai tîrziu, la orele pe care le-au petrecut împreună, dar și le va aminti, rușinată ori cu dispreț. E de prisos să spună că nu e așa. El nu se poate înșela. Știe: o va urmări cîtva o părere de rău, dar ce nu se șterge?

Cît despre el, să nu-și închipuiască deloc că are s-o plîngă. Plecarea ei nu-i va smulge o lacrimă, nici una...

Nici una, și se aruncau, plîngînd, unul de gîtul altuia. Nici una, și plîngeau cu hohote și se iubeau cu o nouă patimă.

Dar dacă feluritele stări sufletești prin care treceau îi apropia, din timp în altul, ei se închideau, dupe, puțin, într-înșii. El tăcea, ea tăcea. Se priveau crunt, și, cu toate aceste, amîndoi n-ar mai fi putut de bucurie dacă și-ar fi vorbit.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Ca să readucă apropierile: „Știu, porneа el adesea să-i spună; știu, gîndul îți este la plecare, și nu zic că nu ai dreptate; să nu crezi însă că m-ai înșelat asupra dragostei ce ziceai că-mi porți. Da, dreptatea este a ta — ești femeie, și numai eu sunt de vină că am căzut la genunchii tăi ca dinaintea unui altar. Soarta care mă face să sufăr eu singur mi-am urzit-o; pleacă, prin urmare, și fii mulțumită. Pleacă, ți-ai îndeplinit rostul pentru care ai fost născută: ai prăbușit pe un om din strălucita și înalta împărăție ce era a lui și l-ai îmbrîncit în ghiena ticăloșiei și a pierzării.

Fugarul înaripat al visului, care mă ducea în largul văzduhului, s-a răzbunat asupra-mi. Am fost nedemn să-l stăpînesc, și este drept ca el să mă azvîrle de pe șalele lui și să-și urmeze acum drumul prin lumile în care sunt oprit să mă întorc".

Șovăirile din ei erau singure o epopee.

Simțurile ce li se războiau în suflete îi hărțuiau între dragoste și ură, și ajunseseră să nu mai știe ei singuri dacă se iubesc sau se urăsc. Își aruncau cuvintele cele mai grele, și, dupe două-trei clipe, se sărutau mai cu foc ca oricînd. Dar, din una în alta, certurile sîngeroase li se reașezau în inimi. El o îmbrîncea, o lovea chiar, și ea îi ținea piept, sau sărea ca o panteră, căutînd să-i sfîșie obrazul. În scurt, s-ar fi crezut că ei pricep că numai în chipul acela le mai este îngăduit să se iubească. Ea mergea însă și mai departe: în ura ce-i purta, sau de care se credea însuflețită, își ascundea în cutele brîului un cuțit destul de primejdios, uitat în far de vechiul paznic, și cu care își jura să-l omoare îndată ce el va îndrăzni să se mai apropie de dînsa.

Dar încercarea pe care o și aduse la îndeplinire, într-o năbușitoare după-amiazi, o rostogoli la picioarele lui Thalassa ca doborîtă de niște puteri nevăzute, ce nu erau însă decît loviturile cu care dînsul o culcase la pămînt, ca scos din minți. Izbită cu picioarele și cu mîinile, tîrîtă cu sălbăticie pe scînduri, ridicată apoi de acolo și aruncată ca o zdreanță pe o margine de pat, cînd Caliope se deșteptă din jumătatea ei de leșin, o gîfîitoare răsuflare era pe buzele și pe pieptul ei, și pentru întîia oară, iubi pe Thalassa cu adevărat.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ÎMPĂRTĂȘANIA DIN URMĂ

...Și iubirea ei fu tot așa de arzătoare cum era focul lunei iulie, ce mergea spre sfîrșit.

Iarba de peste întreaga întindere a stîncei era acum uscată pînă la rădăcină. Singură marea, dar și ea numai în apropiere de țărm, era verde. Soarele îneca în lumina lui orice altă culoare.

De pe vapoarele de aur ce însuflețeau cu trecerea lor înflăcăratele depărtări, pereții insulei se înfățișau ca niște steiuri de diamant, afară de clipele în care, soarele, dîndu-le foc din orice parte, îi schimba într-un alt soare, ce părea că iese din mare.

Nimicindu-și sufletul în Thalassa, Caliope încetase de a fi cea de altădată. Orice trufie, mîndria chiar se înstrăinaseră de dînsa. Ea nu se mai socotea, și poate cu adevărat că nu mai era, decît o parte din corpul lui, și se mișca numai încotro o ducea el.

Din parte-i, ea izbutise să sape o prăpastie între dînsa și trecut, să socotească pe părinții ei morți și să nu mai trăiască altă viață decît cea de sub buzele lui.

Acest pisc din șirul de munți ce singur n-a fost înghițit de mare, și pe care — zice-se — Omer își păștea caprele, își retrăia în Thalassa păgînețtile flacări, și în Caliope, driadele și nimfele.

Sărutările lor se aprindeau, din zori, în vîrful farului; își deșirau coloanele de mărgean roșu, și de rubine focoase, pe țărmul mării și pentru că aproape una și

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

aceeaşi simţire ardea în ele, aceste sărutări răzleţeau în spaţiu uriaşe valuri de foc, ce urcau pînă spre Drumul-Robilor, ce despleteau cometele, ce le îmbrînceau spre soare, şi ce, apropiind între ele corpurile cereşti, păreau că le vor arunca înapoi, către obîrşia lor, spre a le desfiinţa într-însa.

Pămîntul şi marea, cerurile, în orice adîncimi şi înălţimi, erau o nemărginită şi arzătoare urzeală de zdruncinări. Sub lumina ce se împrăştia din ele, nu mai era nici apropiere, nici depărtare, nici culoare şi nici formă.

Noaptea, alte înflăcărări se destăinuiau. Ca şi cum s-ar fi înmulţit, grupările stelelor înviau cerurile cu un fel de zori albastre.

De pe pămînt, din cele mai depărtate ţinuturi ale lui, se încrucişau veşti îngrozitoare. Aci venea ştirea că ape curgătoare, cu lărgimi ca ale unei jumătăţi de Dunăre, secau pe neaşteptate, şi aci că păduri cît România de întinse luau foc din chiar senin şi ardeau pînă la rădăcina copacilor. Înecurile şi focurile ştergeau sate şi oraşe din faţa lumei. În New York, în Paris şi Berlin — pînă şi în Petersburg — oamenii cădeau de căldură pe străzi şi mureau.

La aceste se alăturară şi alte grozăvenii: surpări de pietre înflăcărate ce se prăvăleau din cer, izbucniri vulcanice, ridicări neaşteptate ale fundurilor oceanului, valuri de o înălţime de peste o sută de metri, ce se năpusteau peste ţărmi şi prăpădeau oraşe de peste patruzeci şi cincizeci de mii de locuitori, în sfîrşit, cele pe care le povesteau astronomii, despre cer şi despre soare. Şi, în adevăr, într-o ţară oarecare, soarele răsărise roşu, în alta roşul lui se schimbase într-un verde fulgerător, în alta, se albise, iar cerul, îndată ce el apunea, se mohora ca sîngele.

Dintre învăţaţi, cei care vestesc că are să fie vreme bună sau rea dau în vileag că peste un ţinut din partea de apus a Americei s-a potopit o ploaie de apă în clocot, şi că, pe locurile peste care s-a vărsat, au fiert bucatele pe cîmp. Alţii, vorbind despre cutremure, spuneau că ele au crăpat pămîntul, în unele părţi ale lumei, pînă la mijlocul lui, şi că, prin crăpături,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

au buștit afară aburi groși de catran și de pucioasă. Căpitanii de vapoare înștiințau și ei că o insulă cît a opta parte a Franței se ducea încet la fund, și că alta — aceasta mai mică — s-a făcut nevăzută într-o singură noapte.

Vîrtejurile pe mări, pe rîuri și pe uscat, ce se răsuceau nebunește și ridicau apa sau pulberea pînă la cer, ruperile de nori își aduceau și ele partea de nenorociri.

Pe lîngă aceste tulburări ale lumei cosmice, nășteau însă și cele dintre popoare, cît și cele ale simțurilor omenești.

Un vînt de nebunie trecuse prin toate sufletele și atinsese toți creierii. Omul se reînapoia spre bestie. Demnitate, rușine, lege, totul era lăsat la o parte. Cei mai mulți dintre oameni nu mai respectau nimic și nu se mai respectau nici pe ei. Gomorile și Sodomele răsăreau ca din pămînt. Palatele regilor se prefăceau în case de prostituțiune. Și, ori din cotro, se zvonea despre scufundări în smîrcuri ale celor mai renumite virtuți. Nerușinarea împreunărilor plecase sub dezlănțuirea ei pe cei mari deopotrivă cu cei mici. Ziua namiază, stradele și piețele orașelor vedeau lucruri nepomenite. Nu numai prejudecățile, dar și normele erau lăsate la o parte. Nu numai bărbații maturi, ci și tinerii și copiii se dau pe voia lui Priap, care îi făcea paloșe sau teci, înnebunindu-i de plăceri și aruncîndu-i jos morți. Sufletul și corpul și-l tîra fiecare prin orice noroaie. Bătrînii își regăseau bărbăția și mureau cu mulțumirea că au întinerit.

Dar, deși în cer și pe pămînt nu stăpînea decît aceeași năzuință de obștească apropiere, dînsa, pornită cum fusese din sufletele lui Thalassa și din al Caliopei, da, la rîndul ei, în oricare din mișcările pe care căuta să le îndeplinească, de aceeași stavilă de care se izbise și dragostea lor, iar, cu toate că din puțin lipsise ca tot ce are ființă în cer și pe pămînt să se surpe într-o desăvîrșită nimicire, acest tot se păstrase neatins în întregimea alcătuirei lui lăuntrice și în cea a înfățișării lui.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Și fiindcă atît Caliope, cît și Thalassa ajunseseră să priceapă că nu va mai fi dat ca un bărbat și o femeie să fie îmbrînciți unul spre altul de o dragoste mai pătimașă, și să se iubească mai mult, nu mai era pentru dînșii umbră de îndoială că desființarea unui suflet în altul nu va fi atinsă de nimeni, oricare ar fi puterea clipei ce ar lucra în acest scop.

—Neputința ce le îzbea astfel iubirea, împiedicîndu-i să urce culmea dincolo de care, nemaifiind înălțime, nu ar mai fi decît prăpastia cea fără de nume, deștepta în Thalassa înfiorătorul gînd că moartea ei singură ar azvîrli cu totul sufletul ei în al lui, pe lîngă că lui i-ar redeschide porțile de diamant ale ținuturilor himerei prin care îl purtase odinioară atît de sus și de departe înaripatul cal.

Neîncetat mai stăruitoare, neîmpăcata și cumplita cugetare îl urma și deștept și în vis, cobora cîteodată în brațele, în mîinile și în degetele lui, îl făcea să se vadă apăsîndu-i bătăile inimei sub cele ale inimei lui, și, strîngîndu-și degetele împrejurul ademenitorului gît de lebădă, pe care, prin închipuire, îl sfărma în mijlocul zvîrcolirilor trupeștilor plăceri, ce-l ajutau să-i fure sufletul în chiar clipa trimiterei schingiuitului corp în moarte.

Iar pentru că tot ce se cugetă puternic trebuie fără doar și poate să se îndeplinească, — în timp și loc, — așa și groaznica plăsmuire ce i se închegase în minte apropia ceas cu ceas ziua în care ea urma să se schimbe în fapt, și care, pe negîndite, ca și cum i-ar fi luat pe amîndoi de mînă, îi respinse în sanctuarul unde se iubiseră întîia oară, îi redete recelui jertfelnic și reazvîrli peste dînșii nimicitoarele aiurări ale patimei și ale vîrstei.

Ușoare și mîngîioase, la început, degetele i se strecurară atunci, cu de la ele voință, de-a lungul albului grumaz. Ele urcară apoi mai sus, și, cu dezmierdări, aci dulci, aci glumețe, i se opriră pe gîtlej, îl cercuiră, catifelate, cu brățara lor; se strînseră, din ce în ce mai mult asupră-i, și, schimbîndu-se în nemilostive încleștări, o duseră, în ciuda trupeștilor răzvrătiri, pe care el i le stăpînea cu unul din brațele lui; în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ciuda deznădăjduitelor scrîşniri din dinţi şi a şuierătoarei răsuflări, într-un soare alb, unde ea nu mai fusese, şi ce, în loc s-o ardă, o îngheţă; într-un soare care o umplea, totuşi, cu nemărginita bucurie că sufletul ei încetează de a fi, fără ca însă să nu îşi urmeze viaţa, căci şi-o revărsa să şi-o trăiască în Thalassa.

Dar, împreună cu cea de pe urmă zvîrcolire a Caliopei, şi o dată cu buzele ce i se învineţeau şi cu răceala ce i se urca de la degetele picioarelor şi mîinilor la inimă, din Priap, a cărui îndîrjire trecuse de culme, încordarea lui cea presus de fire pornea scurte şi repezi ţîşniri de sînge, ce înlocuiau cuminecăturile preasfinte cu jalnicele dîre ale desăvîrşitelor istoviri... Prăvălindu-se, la urmă, de-a lungul pereţilor jertfelnicului, şi prelungindu-se pe lespezi, jos, despărţindu-se, în sfîrşit, în mici-mititele ramuri, acest sînge — cel al marei ispăşiri — lua drumul deschizăturei sanctuarului şi, răzbind afară, era sorbit, încet-încet, de soare, băut de el şi primit ca un prinos de la el plecat şi la el înapoiat...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ULTRA COELOS

Iar mai mult tîrîndu-se şi ţinîndu-se de marmore decît umblînd, Thalassa, pe care pierderea sîngelui îl slăbise, ieşi din sanctuar, lăsînd înăuntru, pe veci îngheţată, mica făptură care fusese Caliope.

Ieşi din sactuar, dar se află sub un uriaş vîrtej al cerurilor care se repezi asupră-i. Înaltul perete al insulei se puse şi el în mişcare, iar soarele, deşi în puterea mersului său se apucă să şovăiască — şchiopătă la dreapta şi la stînga — şi se duse dintr-o parte în alta, ca un om beat.

Şi tot ce se vedea — culoarea şi forma, apropierea şi depărtarea, apa şi cerul, stîncile ce scoteau din valuri trupuri ca de cîini de piatră cu care păzeau insula — păru că-şi dă mîna să se mişte cu iuţeală, să-i răsucească văzul într-un vîrtej şi să-i tulbure mintea.

Ochii, ce i se înecau în lumină, erau şi ei numai lumină, şi puterea lor de vedere se ascuţea, sau scădea, dupe voinţa lui. Tot aşa i se întîmpla cu auzul şi cu toate celelalte simţuri. Aci vedea şi auzea prea mult, aci nu vedea şi nu auzea de loc. În el se îndeplinea o prefacere nepomenită, pe care i-o aducea slăbiciunea în care era aruncat prin necontenita pierdere a sîngelui.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Priap, care își simțea moartea apropiată, se silea zadarnic să oprească roșia curgere prin stringerea pe care o îndeplinea asupra vinelor.

Marile ameţeli ce luaseră pe Thalassa în apele lor n-aveau să-l mai părăsească, și, purtîndu-l încoa și încolo, abia îi mai lăsau putința să-și păstreze îndrumarea corpului spre mare, și a sufletului spre cer.

Şi orice mișcare a lui era ca o măreaţă izbîndă pe care o cîștigă împotriva nemerniciei și slăbiciune, trupești, și ca o uriașă treaptă pe care o urcă spre soare, și ce-l apropia de Dumnezeu.

Dar gîndul ce-l sprijinea mai cu seamă, și ce-i îndoia puterea, era în afară de ajungerea lui la soare, care-l chema într-însul, năruindu-i dinprejurul sufletului pereții omenești temniți, simțirea că-și îndeplinise datoria în măsură cel puțin cu lăuntricele lui îndemnuri.

Neapărat că Thalassa știa că se făcuse, cu de la sine putere, judecătorul cel deasupra tuturor, și paloșul ce nu iartă, dar, în schimb, moartă pentru veci zăcea bestia cea rea, și pentru întîia oară, poate, se înfăptuia minunea ca sufletul de îndărătnicie și de veșnică împotrivire cum este simțirea de tăgăduire și de respingere a tot ce este avînt și cer să primească — cu însăși a lui voie — a se nimici în altul.

Dar să nu fi fost așa, și fapta lui să fi fost cea mai cumplită cruzime — o smintenie neasemănată chiar — a lui era oare vina, și era el răspunzător de firești-tile lui porniri, și despre ce fusese de mai nainte hotărît ca sufletul și mintea lui să fie? Dumnezeu singur ar ști să dea întrebărilor de acest fel dreptele răspunsuri. Un lucru era însă adevărat: că legile firei, ce-l zidiseră așa cum era, n-aveau să dea socoteala nimănui despre ce urmăriseră ele.

Fără doar și poate că omeneasca dreptate — dacă ar fi chemată să-l judece — l-ar osîndi și l-ar înfiera, cu toate că temeiurile ei sunt omenești și că, în fața a ce este dumnezeiesc, ea ar trebui să se plece.

Cît despre el, dacă avea să se mustre pentru ceva, era, poate, pentru faptul că storsese prea cu grabă de snagă alcătuirea trupească cu care fusese dăruit

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

prin naştere, şi că, prin urmare, o mînase prea cu grabă către prăpădirea ei, schimbînd-o, înainte de vreme, într-o zdreanţă.

Unde însă era oare, şi în această privinţă, răul? iar dacă era vreunul, cine, afară de el, care era stăpînul acestei alcătuiri, avea dreptul să pedepsească?

În sfîrşit — şi nu încăpea îndoială pentru judecata lui că aşa este — viaţa lui, care dupe părerea un ora se va fi năpustit cu o prea îngrozitoare prăvălire peste vadul ei, se încheia oare înainte de timp?

Nu cunoscuse el beţiile şi amărăciunile toate, şi aceasta nu însemna că se desparte de lume împovărat de ani?

Şi de asemenea, nu se aplecase el peste cele mai încremenitoare abisuri, şi nu urcase cele mai semeţe culmi? Pe amîndouă făpturile lui — pe cea dumnezeiască, şi pe cea pămîntească — nu şi le trăise el, în întregime — dupe cum era şi dator să le trăiască?

Simţiri cam de felul acestora, pe care el n-ar fi ştiut să le tălmăcească prin cuvinte, aci îl zbuciumau, aci îl legănau între valurile visului şi ale cugetării dîndu-i să înţeleagă că a sfîrşit şi cu binele, şi cu răul.

Şi cu cît vulturile cerului se făceau mai ameţitoare, cu atît îi creştea crezul că n-a călcat întru nimic voinţa celui care ştie şi poate tot, ci, dimpotrivă, că Dumnezeu l-a ales pe el tocmai în scopul spre care a fost dus.

Dar, pe lîngă astea, şi oricît de mare ar fi omeneasca îngîmfare atunci cînd statorniceşte ce este răul şi ce este binele, ce este viciul şi ce este virtutea, ce este firesc şi ce nu este, judecata ei se mărgineşte la cîteva vorbe late — praf de aur pe care şi-l azvîrl oamenii între dînşii, sau ardei roşu pisat, pe care şi-l bagă în ochi unii altora.

El, Thalassa, mergea spre lumea ce n-are asemănare cu cea de care sta gata să se despartă, şi numai cu adevăruri şi cu lumina din acea lume îşi umplea sufletul, cu toate că, cu corpul, se afla încă pe ţărm şi lîngă valurile în care intra peste puţin, fără să ştie ce face.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Marea, ce-l lua în stăpînire, lungea spre pîntecul lui gol, spre mijlocul lui și pieptul lui de aur minunata mîngîiere a unor degete înelate cu giuvaiere strălucitoare, și ochii lui — smaralde limpezi — ce-l purtau prin adîncimi mereu mai înalte, îl amețeau cu vîrtejuri de ceruri ce erau suflete și cu vîrtejuri de suflete ce erau ceruri.

Priap, pe trei sferturi în amorțire, abia mai da semne de viață.

Dar, cu grijă și cu bunătate, marea culca domol pe Thalassa pe sînul ei, îl înfășura cu valuri moi și calde, și fiindcă picioarele lui îi căutau în zădar fundul, ea îl tîra blajin spre larg și îi turna pe gură, din verdele ei potir de matostat, prea marea bunătate și prea marea amărăciune a pelinului uitării...

Molatice, valurile ce-l purtau trecîndu-și-l unele altora îl apropiau de nălucitoarele străluciri ale clipelor din urmă — de acea poartă prin a cărei strîmtoare ce străbate cu atîta anevoință, și ce e așa larg deschisă asupra veciniciei.

În urma lui, insula se ducea ca luată de apă. Stîncile ei — mincinoase ca tot ce nu mai este văzut de aproape — ardeau în flăcări, schinteiau întocmai ca niște castele din vise, se împodobeau cu creneluri de aur și turnuri de topaz, în care se deschideau ferestre de chrizolit și uși și porți de argint.

Brocart cusut cu fir și înflorit cu diamante, catifea de pe ale cărei rostogoliri se deșirau perle, așa era marea. Și fiece val, înfășurîndu-se și desfășurîndu-se cu un ritm al lui, era un cîntec.

Cerurile, ce reîncepeau să se năpustească asupra lui, se coborau de toate părțile peste el. Dar soarele, al cărui fiu era, urma să-l ție în fața apei, voia să mai dea timp sufletului său să se lepede de tot ce rămăsese pămîntesc în el, pentru ca să nu ducă în viața de apoi vreo cît de mică urmă din cea de aici...

Dumnezeiască și omenească, milostenia valurilor îl purta pe brațe de mătase, îl dezmierda cu doiniri și-l legăna cu dragostea cu care mamele își alintă pruncii cînd vor să-i adoarmă sau să le vătuiască suferințele. Și, încet-încet, ochii lui deschiși pe cer se înce-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cau în vinul nemuririi, și sufletul lui, dezbrăcînd prezentul în viitor, dezbrăca pe om în arheu.

Dar peste valuri, aripile de lebezi se înmulțeau, și, sub virtejurile de ceruri ce alergau unele dupe altele, aceste aripi îl ajunseră, îl înconjurară și se aruncară peste el, bătîndu-se, care mai de care, să-l stringă mai întîi în brațe...

Rămasă în urmă, și micșorîndu-se în depărtare, insula îl chema acum să se întoarcă cu toate vocile ei — cu ale vîntului și cu ale apei — îl striga pe nume, muindu-și suspinele în plînsete, și încărcînd cu amintiri schinteiările farului și ale stîncilor, i le răsfrîngea în ochi — se silea să-i umple sufletul cu ele.

Dar Thalassa, deși auzea și vedea tot, și cu toate că-și amintea de orice, se lăsa să fie dus de lebezi mai departe, și se apropia neîncetat mai mult de ceruri neîncetat mai amețitoare.

Iar în acest chip se adeverea legea că nimic din ce pleacă nu se înapoiază, că tot ce este e o spirală urcătoare, că viața este un rîu ce se varsă în moarte, că moartea nu e decît o viață ce se aruncă în ceruri, și că cerurile, ele însăle, căzînd în nemărginire, sunt vecinicia ei...

Cu toate aceste, și spre a da, poate, frumusețeî unei asemenea morți desăvîrșirea ce-i lipsea, o minune se îndeplinea sub stîncile insulei, și ființe țesute ca din raze — naiade și nimfe, driade sau fauni și silvani — o cuprindeau ca într-o horă. Săltărețe și ușoare, ele îi deteră astfel ocol, și, reînviînd timpurile mitice, proslăviră cu cîntece de bucurie pe cel care, ducîndu-se în moarte, avusese vitejia să-și trăiască firea în toată deplinătatea ei; pe cel care se ridicase deasupra prejudecăților, și care scosese, numai din sufletul său, timpul și locul; care silise țărîna schimbată în carne să-i dea, ca plăcere, tot ce i se putea stoarce, și care, în sfîrșit, omorîse pe Caliope — nu pe femeie, ci pe vecinica împotrivire și ispită — pe cea prin care mor mai toți bărbații — pe bestia din care iadul și-a făcut unealta din ziua de cînd Dumnezeu a scos-o din coastele lui Adam...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Dar, în depărtarea mării, pe locul unde aripele de Tebezi se bătuseră pe Thalassa, orice urme de luptă se șterseseră, și peste ape nu mai rămăsese decît o uriașă baltă de soare.

Însă o zguduitoare mișcare de cutremur ce trecu pe neașteptate pe sub mare, o tulbură din nou, și, după ce o ridică în valuri înalte, se duse să izbească insula în coastă, s-o zguduie din temelii și să surpe dintre stînci un năprasnic stei de piatră, pe care, rostogolindu-l peste intrarea sanctuarului, o pecetlui cu el de veci.

Iar marea își reluă liniștea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr